

Högskolan Kristianstad

EXAMENSARBETE

Hösten 2010

Läroarbldningen

Hierarki eller jämställdhet

En studie om arbetslaget i förskolan

Författare

Anna Nilsson

Linda Svensson

Handledare

Ingrid Lindahl

www.hkr.se

Hierarki eller jämställdhet

En studie om arbetslaget i förskolan

Abstract

Det här arbetet handlar om hur olika styrdokuments direktiv angående barnskötare och förskollärare i förskolan förändrats genom tid. Vad har varit tyngdpunkten för personalen i arbetslaget utifrån de mål och riktlinjer som funnits. Först gör vi en tillbakablick i historien från 1800 talets mitt och ser hur personalstyrkan såg ut och vad som var viktigt gällande utbildning och lämplighet men också vilken roll som gavs enligt styrdokumentet. Vi beskriver även faktorer som skiljer de olika yrkesgrupperna åt såsom styrdokument och utbildning som krävts för de olika yrkesgrupperna.

Vi använder oss av intervjuer för att ta reda på hur förskollärare och barnskötare upplever sina roller i arbetslaget i förhållande till givna styrdokument.

I resultatet framgår det att det gått från hierarki till jämställdhet mellan yrkesgrupperna till att 2010 revidera läroplanen för förskolan vilken nu poängterar förskollärarens status i förhållande till barnskötaren. Förskollärare och barnskötare upplever idag varandra som jämlikar men dock finns en önskan av förskollärare att deras utbildning och bredd av kunskaper skall synas mer genom större ansvar och en förändrad roll i arbetslaget.

Ämnesord: Arbetslag, läroplanen, utbildning, hierarki och jämställdhet

Innehållsförteckning

Förord	5
1. Inledning	6
1.1 Studiens problem och syfte	7
2. Del 1	9
2.1 Ett modernt samhälle i begynnelsen.....	9
2.2 En roll gestaltas	10
2.3 En förändrad barnsyn innebär krav på kunskap.	10
2.4 Utbildningar startas	11
2.5 Mål och riktlinjer utfärdas.....	12
2.6 1930 till 1960 talet, från det religiösa till det vetenskapliga	13
2.6.1 Utbildningskraven stärks.....	14
2.6.2 Arbetslaget skapas	15
2.6.3 Beskrivning av utbildningen	17
2.7 1985 innebär förändrat ansvar och roll i arbetslaget	18
2.8 Läroplanen för förskolan.....	19
2.8.1 Läroplanens direktiv.....	19
2.8.2 Lpfö 1998 blir Lpfö 1998/10.....	21
2.9 Legitimering av förskollärare.....	21
2.10 Sammanfattning	21
3. Tidigare forskning	23
3.1 Förskollärares och barnskötares syn på utbildning	23
3.2 Förskollärares och barnskötares syn på roll/lämplighet.....	25
3.3 Förskollärares och barnskötares syn på arbetslag	25
4. Metod	27
4.1 Empirisk undersökning	27
4.2 Intervjuer	27
4.3 Fokusgrupper.....	28
4.4 Val av informanter	28
4.5 Genomförande	29
4.6 Forskningsetiska överväganden	29
4.7 Bearbetning av insamlad data	30
5. Del 2	31
5.1 Resultat.....	31
5.1.1 Arbetsfördelning.....	31
5.1.2 Läroplanen.....	32
5.1.3 Kompetensutveckling.....	34
5.1.4 Skillnader mellan yrkesgrupperna.....	35
5.2 Arbetsfördelning.....	38
5.2.2 Läroplanen.....	40
5.3.3 Kompetensutvecklingsmöjligheter	41
5.3.4 Skillnader mellan yrkesgrupperna.....	42
5.4 Sammanfattning genom likheter och olikheter	44
5.4.1 Intresse, erfarenhet samt kunskap	44
5.4.2 Lpfö98 ser helheten, Lpfö98/10 gör skillnad	44
5.4.3 Förskollärare ser skillnader i tänket och barnskötare på utbildning.....	44
5.4.4 En yrkesgrupp ger olika fördelar.....	45
6. Diskussion	46
6.1 Tolkning och analys	46

6.2 Slutsats	53
6.3 Metoddiskussion.....	54
7. Avslutning	55
8. Förslag till vidare forskning	56
9. Källförteckning.....	57
Bilaga 1	60
Bilaga 2	61
Bilaga 3	62

Förord

Detta arbete har varit lärorikt och mycket intressant för oss båda vad gäller arbetslagets betydelse i förskolan. Ett arbetslag kan betyda mer än att bara vara kollegor som arbetar ihop med barnen. Det handlar också om vad de olika personerna i arbetslaget betyder för varandra och hur det kan påverka arbetet i verksamheten.

Vi skulle först vilja tacka alla pedagoger som ställt upp genom intervjuer och gjort denna studie möjlig. Vi vill också tacka vår handledare Ingrid Lindahl som stöttat och uppmuntrat oss i arbetsgången. Och till sist tackar vi varandra för ett bra samarbete där vi båda bidragit till att göra detta arbete men även för att vi stöttat varandra och haft väldigt roligt på vägen.

Anna Nilsson och Linda Svensson 2010-12-17

1. Inledning

I förskolan arbetar idag både förskollärare och barnskötare tillsammans i arbetslag men så har det inte alltid varit. De allra första som arbetade med barnen på 1800 talets mitt kallades för ledarinnor och hade en ensam plats på tronen där de andra såsom barnskötare sågs som assistenter. Det rådde ett hierarkiskt synsätt på den tidens företrädare till dagens förskollärare där enbart hon hade det pedagogiska ansvaret för barnen. Barnskötaren skulle ta hand om de små barnen och fungera som en assistent.

En viktig del i historien är de styrdokument som följts och förändrats i takt med en förändrad barnsyn, som kommit att påverka vem som ska arbeta i barngrupperna. Styrdokumentet har ju längre fram i historien vi kommer lagt mer och mer vikt på utbildning av personalen. Det startades seminarier för ledarinnor som sedan växte i antal utvecklades och gav fördjupade kunskaper. Det fanns utbildning till både förskollärare och barnskötare där barnskötare fick en omsorg och vårdinriktad utbildning och förskollärarna mer av psykologi och pedagogik

Den dåtida rådande hierarkin skulle bort, vilket resulterade i att barnstugeutredningen 1968 bestämde att de som arbetade i förskolan skulle ingå i ett arbetslag. Alla skulle arbeta mot samma mål och komplettera varandra genom både kunskaper och personligheter. Fler och fler dokument skapades som pedagogerna skulle arbeta efter och till slut kom läroplanen för förskolan 1998. I den betonades att det var arbetslaget som tillsammans skulle verka för att ge barn rätt förutsättningar för utveckling och lärande.

Nu är vi inne på 2010 och ett nytt beslut till förändring av läroplanen har precis genomförts. Detta beslut innebär att det nu läggs ett huvudansvar på förskolläraren:

Riktlinjer för personalen i förskolan anger dels förskollärares ansvar för att arbetet sker i enlighet med målen i läroplanen, dels det ansvar som vilar på var och en i arbetslaget i förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010, s 6).

Vad händer nu då? Hur uppfattar man detta ute i verksamheterna och vilka konsekvenser kan det komma att få är några av våra funderingar. Ska vi återgå till en hierarki eller väljer man att fortsätta arbeta som man redan gör? Detta anser vi vara en fråga i rätt tid och något som bör lyftas då nutidens nya förskollärare kommer att fördjupa sig i den reviderade läroplanen och

de redan verksamma arbetar efter, ja just vilken? Hur ska dynamiken och arbetsfördelningen vara i arbetslagen och hur viktigt är det att alla är högskoleutbildade i arbetslagen?

Genom detta arbete kommer vi att fördjupa oss i hur styrdokument påverkat arbetsdynamiken i verksamheterna och därmed hur utbildningen kommit att få stor genomslagskraft, för att sedan avsluta med en egen undersökning av hur personalen i arbetslagen idag upplever sina roller och den nya läroplanen för förskolan.

1.1 Studiens problem och syfte

Arbetslaget i förskolan, de olika yrkesgrupperna barnskötare och förskollärare som har olika utbildning och de nya direktiven som uttrycks i styrdokumentet utgör studiens problembakgrund. Vi undrar hur synen på dels yrkesrollerna dels arbetslaget förändrats över tid utifrån de statliga dokumenten som formulerats kring förskolans arbete. Vi undrar över hur verksamma pedagoger, både förskollärare och barnskötare upplever sina roller idag. Vi vänder oss därför till verksamma pedagoger såväl förskollärare som barnskötare i vår intervjustudie. Dessa frågor uppfattar vi angelägna att studera eftersom en ny läroplan för förskolan anger speciella direktiv när det gäller såväl arbetslagets som de olika yrkesgruppernas ansvar.

Syfte med studien;

Att belysa de förändringar i synsätt som skett genom åren vad gäller arbetslaget och utbildning för de olika yrkesrollerna i förskolan i en historisk överblick. Studien förväntas också belysa något om hur verksamma pedagoger såväl barnskötare som förskollärare uppfattar sin roll och syn på arbetslaget mot bakgrund av de förändrade direktiven.

Våra frågor;

1. Vilken betydelse tillskrivs utbildning av förskollärare och barnskötare för förskolans utveckling och kvalitet i ett historiskt perspektiv?
2. Varför arbetslag? För vem är de till? Vad förväntas av förskollärare och barnskötare i de dokument som legat till grund för förskolans styrning och utveckling?
3. Hur upplever pedagoger som arbetar i förskolan, förskollärare och barnskötare sina roller i förhållande till Lpfö98 samt den reviderade läroplanen 2010?

4. Hur uppfattar de intervjuade pedagogerna att den reviderade läroplanen för förskolans nya direktiv kan få för konsekvenser för arbetslaget?

Denna uppsats bygger på två delar där:

Del 1. *Personal, utbildning och arbetslag – i ett förskolehistoriskt perspektiv*

I en historisk bakgrund tecknas hur synen på utbildning och personalgruppers ansvar och uppgifter förändras över tid. Det här avsnittet ges ett relativt stort utrymme eftersom de frågor vi problematiserar i uppsatsen skall kunna ses mot bakgrund av ett historiskt skeende. Vi granskar styrdokument, försöker sätta in dessa i ett historiskt sammanhang, samt utgår ifrån våra huvudfrågor när vi granskar texterna. Vårt arbetssätt har i detta avsnitt stora beröringspunkter med ett *läroplansteoretiskt perspektiv*. Läroplansteori som Englund (1995) visar inte endast är kopplad till dokument utan även till bakomliggande betingelser och hur kunskaper tar form eller gestaltas. (Englund, 1995, s.36-37). Man kan också skilja på formuleringsnivå och realiseringsnivå i pedagogiska studier (Vallberg Roth 1998). ”Formuleringsnivå” syftar till att vi granska styrdokument för att se vad de säger. Den här delen av uppsatsen refererar framförallt till fråga 1 och 2.

Del 2. *Den empiriska undersökningen – pedagogers uppfattningar om yrkesroll och ansvar*

Den andra delen av den här uppsatsen knyter an till det som benämns som ”realiseringsnivå” ovan. Vi väljer att försöka belysa ”realisering” utifrån förskollärare och barnskötares uppfattningar. Realiseringen refererar till den reviderade läroplanen för förskolan 2010 och dess anvisningar om ansvar för de bägge yrkesgrupperna. Den empiriska delen består av intervjuer och har bearbetats med stöd av framförallt Steinar Kvaales bok ”Den kvalitativa forskningsintervjun”. De frågor som den här delen av uppsatsen refererar till är framförallt 3 och 4.

2. Del 1 *Personal, utbildning och arbetslag – i ett förskolehistoriskt perspektiv*

Detta kapitel kommer att belysa de delar som är av betydelse för att klargöra hur yrkesroller sett ut i arbetslaget från 1800 talet sett och framåt. Vad har varit av vikt för de som arbetade med barnen men också vilka krav såsom lämplighet och utbildning kommer att belysas. En viktig del är även de styrdokument som utvecklats genom tid, som angett hur och vad som skulle göras med barnen. Våra frågor att besvara:

1. Vilken betydelse tillskrivs utbildning av förskollärare och barnskötare för förskolans utveckling och kvalitet i ett historiskt perspektiv?
2. Varför arbetslag? För vem är det till? Vad förväntas av förskollärare och barnskötare i de dokument som legat till grund för förskolans styrning och utveckling?

2.1 Ett modernt samhälle i begynnelsen

Starten på det moderna samhället skedde i slutet av 1800-talet genom stora förändringar av industrialismens framåtåtgång. Detta fick många familjer att söka sig till städer vilket i sin tur bidrog till att många täta släktskap numera fick längre avstånd mellan sig. Det var inte lika lätt att hjälpa varandra med att ta hand om barnen. Det fanns många ensamstående fattiga kvinnor med barn som var i behov av att arbeta men hade ingenstans att lämna barnen. Ett nytt problem i samhället hade skapats vilket inte märkts tidigare, barnen. När både män och kvinnor arbetade vem skulle då se efter barnen? Det skedde stora förändringar i hela samhället och strukturer i familjer förändrades (Tallberg Broman, 1995).

Den allra första förskola som inrättades i Sverige benämndes som barnkrubba och det var i Stockholm 1854. Krubbans ändamål var att ”rädda arbetare för samhällets behof, och inverka sedlighet och ordning” (Tallberg Broman, 1995, s 11). Barnkrubborna ansågs mest vara en nödhjälpsanstalt och riktade sig mot de fattigas barn i åldrarna noll till sju år och höll öppet tolv timmar varje dag. Barnkrubban var föregångare till daghemmet. Personalens roll var enbart att se till att alla barnen fick mat och omsorg och då grupperna kunde vara väldigt stora fanns det inte tid till annat heller (Johansson & Åstedt 1996).

De rika familjerna kunde däremot lämna sina barn mot en avgift på en barnträdgård som ansågs vara pedagogiskt inriktad. Barnträdgårdarna inspirerades av Frøbels pedagogik vilket

gjorde att de utrustades med pedagogiska leksaker och barnen fick tillgång till slöjd, teckning och gymnastik. Även trädgårdsskötsel ingick i verksamheten och Frøbels största budskap var att leken är barns arbete. Barnträdgårdarna riktade sig mot barn i åldrarna tre till sju år och hade endast öppet halva dagen och är föregångare till deltidsförskolan (Johansson & Åstedt 1996).

2.2 En roll gestaltas

I och med barnträdgårdarnas uppkomst fick personalen en roll i arbetet med barnen som innebar att vara ledarinna och en samhällsmoder. Ledarinnan fick höga krav på lämplighet såsom att vara gudfruktig, ordentlig, tålig men hon skulle även se bra ut. Hon skulle se sitt arbete som ett kall och ha stor kärlek till barn (Vallberg Roth, 2005). Enligt Morgenstern (1867) var egenskaperna att ”Hon måste ega nog fantasi och naiv känsla för att kunna sätta sig in i barnasjälens och tillfredsställa dess anspråk” men även ”hon måste hafva ett gladt och lifligt sinne, utan att dock sakna lugn, sjelfbeherskning och behörighet allvar för att vid alla tillfällen utöfva myndighet öfver barnen”(Morgenstern 1867, s 34). Ledarinnan utgjorde förebilden för barnet men även för modern. Ledarinnan skulle ses som den ”andliga modern” (Tallberg Broman, 1991).

2.3 En förändrad barnsyn innebär krav på kunskap.

I de tidigaste barnkrubborna ställdes inga större krav på utbildning bland de som arbetade med barnen. Det främsta syftet var att passa barnen och skydda dem från gatan. (Johansson & Åstedt, 1996).

När Fredrich Frøbels (1782-1852) pedagogik fick fäste i Sverige förändrades synen på barnet. Detta innebar att barnet sågs som en skör planta som skulle vårdas. Med rätt vård och näring skulle barnet bli till en god samhällsmedborgare. Utifrån denna barnsyn uppkom småbarnskolan och barnträdgårdarna (även kallad kindergarten). Frøbelpedagogiken ger en ny syn angående personalens vikt för barn mellan tre och sex år då de ska vara under uppsikt av en *bildad* lärarinna (Johansson & Åstedt, 1996). Genom att sysselsätta barnet med lämpliga material utifrån ålder och lämplighet samt att även stärka barnets kropp genom rörelselekar och att få barnen självständiga så att de kan roa sig själva (Morgenstern, 1867).

Hvarje barn har till drift att framställa ur sitt inre, att leka; men vi stora bära ofta skulden att barnet blir kroppsligen och andligen trögt, då vi icke gifva det den rätta näringen för sin vaknande ande, sin i utveckling stadda kropp (Morgenstern, 1867, s24).

Leken ansågs viktig och skulle få stort utrymme och stimulans, mycket skulle kretsa kring lek, sång och rörelser. ”Barnlekarna är hjärtbladen till hela det framtida livet, ty den blivande människan visar och utvecklar sig i dem i de finaste anlag i sin inre betydelse” (Morgenstern, 1867, s 16). Morgenstern (1867) poängterar vidare vikten av att en äkta trädgårdsledarinna aldrig skulle se sig själv som färdigutbildad utan det var av stor vikt att hela tiden fortutbilda sig och se det nya som skedde i den pedagogiska världen. En annan av barnträdgårdsledarinnornas uppgift var att ”höja uppfostran i hemmet” samt hjälpa modern att bli medveten om uppfostrans betydelse. Frøbels mål var:

1.åstadkomma ett gott inflytande på barnen mot gudsfruktan, arbetsamhet och måttlighet. 2 utöva ett gott förädlade inflytande på hemmet. 3 utbilda unga kvinnor och mödrar till uppfostrarinnor (Karlsson & Rudbeck, 1982, s 6).

I mitten av 1800-talet skickades det folk till Tyskland för att utbildas i Frøbels pedagogik, vilket kom att influera arbetssätten med barnen. Religion, räkning, skrivning och läsning stod på barnens dagliga scheman (Tallberg Broman, 1995).

2.4 Utbildningar startas

Systrarna Ellen och Maria Moberg var de första med att inrätta folkbarnsträdgårdar år 1904. Deras syfte var att kombinera barnkrubban och barnträdgården. De ville få bort indelningen mellan rika och fattiga genom folkbarnsträdgårdar som välkomnade alla barnen. Norrköping var den stad där systrarna Moberg startade sina karriärer och har blivit en viktig del i historien inom barnomsorgen men även inom utbildning för de som arbetade i folkbarnsträdgårdarna. I början på 1900-talet inleddes första seminariet för utbildning av barnträdgårdsledarinnor utav systrarna Moberg. Systrarna låg också till grund för startandet av det svenska Frøbelförbundet vilket sedan blev ett fackförbund. Maria och Ellen Moberg har gjort stora spår i historien och kallas idag för pionjärer inom den svenska barnomsorgen. Barnets skulle utvecklas till att bli en bra människa och detta skulle tidigt utvecklas genom lek och självverksamhet vilket utmynnade i att de som arbetade med barnen hade till huvudsyfte att utbilda och fostra

barnen. I utbildningarna lades stor vikt vid kunskap och lämplighet men även att koppla teori och praktik (Tallberg Broman, 1991).

År 1899 startades den första utbildningen som riktades mot unga kvinnor för arbete i barnträdgårdar. Den startades i Stockholm på Margaretaskolan, och det var en ettårig utbildning. 1902 Startade systrarna Moberg Fröbelinstitutet i Norrköping och senare startades ett förskoleseminarium i Örebro 1903 och därefter ett till i Uppsala år 1912. Man började under 1900-talets början kunna se skillnader i kvalitén på de olika verksamheterna som kallades för barnträdgårdar vilket stärkte kraven på utbildning och lämplighet. En konsekvens av detta blev att försöka motverka den kvalitetsskillnad mellan verksamheterna vilket bidrog till att det 1931 utfärdades en resolution i Sigtuna av det Nordiska Barnträdgårdsmötet:

Ledarinnorna för barnträdgården bör vara utbildad vid ett barnträdgårdseminarium och enligt erfarenheter även från andra länder anses en 2-årig utbildning vara nödvändig. För varje grupp av 25, högst 30 barn bör en fackutbildad ledarinna anställas (Svenska Fröbelförbundets tidskrift, 1931, s 60 i Tallberg Broman, 1991).

Fram till 1930- talet hade utbildningsinstitutet utökats till sex. Den främsta anledningen till ökningen var att det saknades utbildad personal i barnkrubbor och barnträdgårdar runtom i landet, man hade insett vikten av utbildad personal bland de små barnen. Från att ha varit en ettårig utbildning så ändrades detta 1926 till att bli en tvåårig utbildning men det fanns fortfarande en kortare utbildning för de som ville bli barnskötare (Johansson & Åstedt, 1996).

2.5 Mål och riktlinjer utfärdas

Vallberg Roth (2005) har i sin avhandling tittat på de målformuleringar som funnits genom tiden och har i den analysen sammanfattat ett läroplansmönster. Det är ett mönster som hon delat i fyra begrepp och perioder. Den första av de perioderna tar vid alldeles i starten av de första upprättningarna av barninstitutioner. De första mål och riktlinjer benämner Vallberg Roth som "Guds läroplan" En man vid namn Carl af Forsell skrev 1841 *Handbok för småbarnsskolor* och anses som en huvudaktör inom "gudsläroplan" samt Martin Luthers *Lilla Katekes* 1529/1810 och *Barndomens paradis: praktik och utförlig handbok för mödrar och lärarinnor i småbarnsskolan* skriven av Lina Morgenstern 1861. Dessa verkar ha utgjort den första "läroplanen" för förskolan med riktlinjer och metoder för hur man skulle arbeta med

barnen men också riktlinjer för de som arbetade med barnen. Det vi ser här är att man skrev inga nyskrivna texter utan använde sig av de kristna texter som redan fanns utfärdade.

Kristendomsundervisning var av stor vikt samt en kristlig uppfostran och lydnad. Arbetssättet och dess metoder stod för utantillinläring och en kunskapsförmedling. Det var massundervisning i ”ohemlika” salar och där leken främst skedde på rasterna. Barn benämns som lärjungar och det var av stor vikt att upprätthålla samhällsordningen. Dock vid 1860-talet skedde en förändring av småbarnskolans syfte och den blev Fröbelinspirerad, vilket innebar mer lek och sysselsättningarna blev mer anpassade efter barnens ålder (Vallberg Roth, 2005).

2.6 1930 till 1960 talet, från det religiösa till det vetenskapliga

Elsa Köhler (1879-1940) inbringade en ny era för synen på barn. Köhler precis som Fröbel menade ”att människan drivs inifrån till skapande, till att utföra ett verk vilket utgör grunden till all mänsklig utveckling” (Lindahl 1998, s30). Men istället för att bedriva verksamheter utifrån de religiösa lagarna drev Köhler fram de vetenskapliga lagarna. Hon la stor vikt vid att den fria leken och skapandet skulle få mer plats i verksamheten (Kihlström, 1995). Hon förändrade personalens roll i verksamheten till ”hjälp till självhjälp” istället för Fröbels tidigare ledarinna som skulle leda, visa vägen för barnet. Det var upp till barnet att fritt skapa sin egen väg (Lindahl, 1998). Köhler poängterade vikten av psykologiska kunskaper för att kunna möta den nya vetenskapliga kunskapen.

Framtidens barnträdgårdsledarinnor kommer inte att kunna reda sig utan psykologisk utbildning. Hon måste ösa ur de källor, där exakt vetande finnes att hämta och detta kan bara förvärfvas vid de anstalter, som äro förbundna med forskningsinstitut. Vem garanterar eljest för renheten och noggrannheten i förvärvande insikter? (Köhler 1931, s 77).

På 1930-talet gav sig Alva Myrdal in i debatten om barnomsorgen vilket bland annat resulterade i boken ”Stadsbarn, 1935”. Där påpekade hon att en småbarnsledarinna visst ska ha intresse för barn och förståelse men det räcker inte med bara kärlek till barn. Hon menade att det krävdes en bra kunskapsbas om barn vilket inte kunde ersättas av enbart kärlek (Johansson & Åstedt, 1996). Köhler och Myrdal kom att påverka hur de som arbetade med barnen skulle ha barns psykologiska utveckling som utgångspunkt (Kihlström, 1996).

Myrdal var mycket kritisk till de som arbetade med barnen. Det var äldre kvinnor som inte verkade vakna, moderna ”samhällstillvända flickor”. Hon gav stor kritik till den utbildning som dessa flickor fick. Det varför mycket Fröbel och ingen inspiration av andra länders pedagogik. Detta ledde till att hon själv startade en utbildning SPS (Socialpedagogiska Seminariet i Stockholm) där hon själv blev rektor (Johansson & Åstedt, 1996). Systrarna Mobergs seminarium började ifrågasättas och mycket av kritiken kom från Myrdal där hon påpekade brister mot för lite fast anställda lärarutbildare och det fanns heller inga scheman, men även det dåliga utbudet av teoretiska aspekter i utbildningen (Tallberg Broman, 1991).

Det skulle nu vara en utbildad förskollärare som hade ansvaret för förmiddags och eftermiddagsgruppen tillsammans med en deltidsanställd städerska. I daghemmen fick förskolläraren assistans av ekonomipersonalen. År 1950 anställdes det två förskollärare på varje avdelning men skulle det råda brist på förskollärare kunde man beroende på barnens ålder tillsätta ett antal barnskötare istället. Nu skulle inte längre ekonomipersonalen utgöra en del av arbetslaget. Vid denna tid innebar arbetet för barnskötarna att vara med de minsta barnen och förskollärarna med barn från tre till fem år. Under 50- talet började man ersätta barnskötare med förskollärare mer och mer. I till exempel Göteborg arbetade enbart förskollärare med barn över tre år (Johansson & Åstedt, 1996).

2.6.1 Utbildningskraven stärks

1940 års skolutredning poängterade nu vikten av att personalen ute i verksamheterna skulle ha en pedagogisk men även en psykologisk utbildning (Johansson & Åstedt, 1996). Barnen skulle få rätt utbildad personal för att utveckla deras själsliv. 1945 fick seminarierna stadsbidrag och den Kungliga socialstyrelsen blev dess huvudman vilket bidrog till vissa förändringar för utbildningarna. Det blev nu lika inträdeskrav för alla sökande elever. Det startades också samma år en kompletterande utbildning för barnskötare för att läsa upp till förskollärare (Johansson & Åstedt, 1996). Benämningen av barnträdgårdsledarinna och småbarnsledarinna fick nu titeln förskollärare (Enö, 2005). I mitten på 1900-talet fanns en högkonjunktur i landet och detta bidrog till att fler kvinnor fanns på arbetsmarknaden. Detta i sin tur gjorde att daghem och behov av förskollärare ökade markant. Det fanns 14 seminarium runt om i landet och responsen blev enorm med tre gånger fler sökande än platser (Johansson & Åstedt, 1996).

Socialstyrelsen gav ut sina första ”råd och anvisningar” till barnomsorgen på 1940-talet där det enligt anvisningar stod att institutionen skulle ha en ledare vilken måste genomgått en tvåårig utbildning för småbarnsfostrarinnor. Beroende på om det var mycket små barn eller större barn fanns vissa krav på kunskap. Alltså en godkänd utbildning krävdes och lärarinnan skulle till viss del få hjälp av en assistent (Johansson & Åstedt 1996). Det finns inte mycket dokumenterat kring barnskötarnas bakgrund men ” barnskötare har betraktats som omsorgspersonal och förskollärare som pedagogisk personal och fram till slutet av 1970 talet fungerade ofta barnskötare som assistenter till förskollärare” (Söderlund-Wijk, 2006 s 20).

2.6.2 Arbetslaget skapas

1968 års Barnstugeutredning (SOU 1972:26) gav ut mål och riktlinjer för de som arbetade i förskola. BU (Barnstugeutredningen) menade att det inte bara var föräldrarna som var delaktiga i barnets utveckling utan också personalen på förskolorna. Det var därför viktigt att personalen klarade av de krav som ställdes för att gynna barnets utveckling och vård.

- Personalen som identifikationsobjekt.

Här beskrivs identifikationen som en process i barnets personlighetsutveckling, det innebar att barnet imiterar den vuxnes beteende, värderingar och attityder. Det var av stor vikt för barnets sociala och känslomässiga utveckling, vilket gjorde det mycket viktigt för förskolans personal att förstå att barn väljer själv vilka de vill identifiera sig med (SOU 1972:26).

- Personalen som normgivare

Vikten av att överföra kulturer mellan generationer förbereder och rustar barnet för det vuxna livet i samhället. Det var av stor vikt att de normer och värderingar som barnet kom i kontakt med via personalen i förskolan upplevdes som samstämmiga. Det var inte bra för barnet att utvecklas i en miljö med mycket meningsskiljaktigheter mellan personal då det kunde medverka till att barnet skaffade sig en anpassningsmekanism genom att hela tiden försöka vara alla till lags (SOU 1972:26)

1968 års Barnstugeutredning (a.a) gav förslag till hur man skulle arbeta i förskolan det vill säga att personalen skulle arbeta i arbetslag. Det tidigare hierarkiska arbetssättet där förskollärare med sin längre utbildning stod för det pedagogiska och barnskötare med en vårdutbildning blev förskollärarens ”assistent” ville BU få bort genom att skapa arbetslag.

Arbetslagets princip går ut på att personalen gemensamt diskuterar sig fram till en arbetsfördelning med tanke på aktuella arbetsmoment, arbetstidens förläggning och ur barnens aktivitetsutbud skall förläggas (SOU:1972:26, s 133).

BU poängterade att personalen i förskolan påverkade barnet i flera avseenden genom den dagliga konfrontationen. Det var inte bara en påverkan i direktkontakten utan även en påverkan i samväret mellan barn och vuxen. Det var därför av stor vikt att belysa personalens relationer i arbetslaget gentemot varandra. Personalens inställningar till de skillnader i status som kunde bero på utbildningar och ansvar samt löner var attityder som barnet kunde ta till sig. Även personalens förmåga till att samarbeta påverkade barnet. Så för att förskolan skulle ge barnen en god grund för dess vidgade sociala utveckling krävdes det att personalens arbetssituation var så att alla kände sig meningsfulla och att deras kapacitet tillvaratogs (SOU 1972:26).

Söderlund-Wijk (2006) påpekar att detta innebar att gränserna mellan förskollärare och barnskötare till en viss del försvann vilket gjorde ansvarsfrågan otydlig. Dock visar det sig att BU lade stor vikt på att ställa höga krav angående kvalifikationerna hos personalen där de personliga egenskaperna vägde tungt och att utifrån de personliga egenskaperna tillförs kunskap gällande barns utveckling och lärande. Vidare poängterar Barnstugeutredningen att det var *all* personal i förskolan som hade det pedagogiska ansvaret och att arbetsfördelningens utformning skedde efter de olika förutsättningar som personalen besatt. Likväl poängterade BU att det borde finnas minst en förskollärare i varje arbetslag då förskolläraren erhöll en fördjupad utvecklingspsykologisk kunskap vilket gav bra förutsättningar för att se barnets utveckling i ett tidsperspektiv. Viktigt med arbetslaget var att ständigt skapa pedagogiska debatter där förskolläraren med en längre utbildning och djupare kunskap skulle vara en tillgång vad gällde hela lagets utveckling. Genom att ge debatterna nya infallsvinklar då personalen utmanas i tänkandet gjorde det att de tillägnade sig nya kunskaper om barn och deras utveckling. Men med ett stort men på att detta inte fick bidra till en kategorisk syn utan

de brister i de teoretiska kunskaperna komplementerades ofta av en lång erfarenhet med värdefulla insikter och med stor betoning på de personliga egenskaperna (SOU 1972:26).

2.6.3 Beskrivning av utbildningen

I början på 1960-talet kom förslaget om en gemensam grundutbildning gällande vårdpersonalen inom barnvårdsområdet. Anledningen var att man tyckt den tidigare barnskötarutbildningen varit för skiftande i sitt innehåll och även i längd av utbildning. Man ville att alla skulle få samma grundutbildning på en gymnasial nivå. (Johansson & Åstedt, 1996).

Barnstugeutredning kom då med förslag till en ny pedagogisk utbildning som skulle ske i tre steg (SOU 1975:67).

- Första steget innebar en barnskötarutbildning på 80 veckor för ungdomar eller en på 40 veckor för de vuxna.
- Andra steget innebar en högskoleutbildning vilket skulle leda till förskollärare eller fritidspedagoger som var 80 veckor lång. För de barnskötare som hade en lång erfarenhet kunde genomgå detta steg med enbart en 50 veckors utbildning. Inträdeskravet för steg två innebar alltså antingen en genomgången utbildning i steg ett eller minst fyra års tidigare arbete inom förskola som barnskötare.
- Tredje steget var en 20 veckors vidareutbildning till antingen metodiklärare, föreståndare eller pedagogkonsult inom verksamheterna (SOU 1975:67).

BU startade även kompletterande utbildningar till förskolans personal då det gjordes stora förändringar vad gäller barngruppernas strukturer, den brytande hierarkiska ordningen av personalens arbetsätt genom att införa arbetslag med mera. Det innebar att det var av stor vikt att satsa på all personalen i form av fortbildningsmöjligheter. Utredningen lade stor vikt vid att poängtera att fortbildningsmöjligheterna erbjöds all personal även ekonomipersonalen (SOU, 1972:26).

I början på 1970-talet var bristen på förskollärare stor medan det istället fanns ett överskott av akademiker. Man erbjöd därför beteendevetarna bland akademikerna att omskola sig till förskollärare genom en kortare utbildning. Det var också här som man började satsa på barnskötarna. En 50 veckor lång utbildning startades för barnskötarna för att fortutbilda sig till förskollärare. Responsen var enorm då det sökte 300 barnskötare till 36 platser. De barnskötare som sökte var bra mycket äldre än de förskollärarelever som fanns. Barnskötarna hade redan arbetat i 10-15 år vilket gjorde deras erfarenheter goda och de var redan vana vid att arbeta med barn. Barnskötarna var ifrågasättande till om de verkligen behövde lära sig mer men en ökning av teorins betydelse och fördjupning av kunskaper krävdes för att kunna mäta sig med de krav som fanns för förskollärare. Man erbjöd även låg och mellanstadielärare en förkortad utbildning för omskolning till förskollärare då denna grupp bestod av ett överskott. Facket och förskollärarna började protestera. I många år hade den fackliga organisationen försökt arbeta för en förlängd utbildning men så kortades förskollärarytbildningen ner vilket skapade oro för kvalitetssänkning av utbildningen och dess yrkesutövare. 1971 tillkom vårdlinjen vilken var tvåårig och denna gren ersatte de tidigare yrkeskurserna. 1991 tog riksdagen ett beslut att yrkesutbildningen skulle bli treårig och genomföras i ett så kallat program, barn och fritidsprogrammet vilket blev det som ersatte vårdlinjen. Den längre utbildningen skulle bidra till fördjupade kunskaper i omsorg av barn vilket också skulle innebära en bättre grund för de som ville fortsätta utbilda sig till förskollärare (Johansson & Åstedt, 1996).

2.7 1985 innebär förändrat ansvar och roll i arbetslaget

1985 tog riksdagen beslutet att det skulle finnas en förskola för alla barn från ett och ett halvt år. Samtidigt togs även ett beslut om ett pedagogiskt program där mål och riktlinjer skulle anges för verksamheterna som gavs ut av socialstyrelsen 1987. Pedagogiska programmet vände sig i första hand till kommunsvärdiga men även till personalen ute i verksamheterna. Personalen skulle fortfarande fungera i arbetslag där det medvetet skulle tas tillvara på var och en i lagets kompetenser, där strävan efter att varje person fick ta plats och ens intressen och kunskaper togs tillvara på. Arbetet i laget fördelades utefter kompetens och förmåga samt intresse. Det var personalens sätt att förhålla sig till varandra, lösa konflikter, fördela ansvaret samt att fatta beslut som utgjorde förebilder för barnen. ”Förskolans verksamhet bör ledas av förskolepedagogiskt utbildad personal. Personalens kunskap och erfarenhet är verksamhetens

viktigaste tillgång” (Socialstyrelsen 1987:3. s 52). Personalens roll var inte längre att förmedla en kunskap.

Eftersom det fortfarande rådde brist på barnomsorgsplatser i kommunerna skärptes socialtjänstlagen vilket innebar kvalitetskrav på verksamheterna i förskolorna. ”För bedrivande av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg skall det finnas personal med sådan utbildning och erfarenhet att barnens behov av omsorg och pedagogisk verksamhet kan tillgodoses (Socialstyrelsen 1995:2, 13 b §). Tidigare lades vikten på kunskap samt erfarenhet men nu var det utbildning samt erfarenhet som gällde.

2.8 Läroplanen för förskolan

Wiklund & Jancke (1998) har gjort en tolkning och analys av läroplanen och ville först poängtera att Lpfö98 (läroplanen för förskolan) nu var den första läroplanen som kom att beröra förskolan. Det betydde att förskolan nu ingick i utbildningssystemet för barn och ungdom. Det var staten som ansvarade för de övergripande målen och för kommunerna att se till att det blev genomförda. Läroplanen blev nu ersättaren för det tidigare pedagogiska programmet utgivet av Socialstyrelsen som väglett med sina allmänna råd för verksamheterna.

2.8.1 Läroplanens direktiv

I den första utgåvan av Lpfö98 fanns ett avsnitt berörande planering, genomförande, utveckling och utvärdering som inte längre finns kvar. I detta avsnitt betonades det att det var huvudmannen som ansvarade för och skulle ge förskolan de förutsättningar som krävdes för att uppfylla läroplanens mål. Men också att ”för att läroplanens mål skall uppfyllas krävs en väl utbildad personal som får möjlighet till den kompetensutveckling och det stöd som krävs för att de professionellt skall kunna utföra sitt arbete” (Wiklund och Jancke, 1998, s 13).

År 2004 presenterade regeringen en proposition ”Kvalitet i förskolan” vilket utmynnade i ett nytt förslag där man ville att förskolan skulle bilda en egen skolform. Detta förslag kom till för att styrka förskolans roll som det första steget i barns livslånga lärande. Det skulle innebära att ” lärare med lärarexamen bör ha det övergripande ansvaret för barns utveckling

och lärande i förskolan” (Prop. 2004/05:11, s1). Detta förslag fick inte enbart positiv respons utan myndigheten för skolutveckling tyckte förslaget var ottydligt gällande personalens krav på kompetens. Det fanns också en rädsla att omsorg och pedagogik skulle få separata innebörder då detta skulle strida mot den helhetssyn som rådde i arbetet på förskolorna (Prop.2004/05:11). Trots detta förslag ville regeringen att barnskötarnas kompetenser och erfarenheter skulle få stor plats uti verksamheterna men att:

Regeringen anser att det bör finnas lärare med lärarexamen som har det övergripande ansvaret för barns utveckling och lärande. Därutöver kan det finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens utveckling och lärande främjas. Barnskötare utgör här en viktig grupp (Prop.2004/05:11, s39)

Två revideringar har skett år 2005 och 2006 på regeringens begäran av Lpfö98 och det stog inte längre tydligt formulerat om kompetensutveckling och utbildning gällande personalen i förskolan. Det stog dock några formuleringar som vi anser skulle kunna betyda samma sak.

Förskolan skall främja lärande, vilket förutsätter en aktiv diskussion i arbetslaget om innebörden i begreppen kunskap och lärande (utbildningsdepartementet, 2006,s 6)

Utifrån detta citat menar vi att det blygsamt nämndes om just diskussioner om kunskap och lärande vilket vi tolkar kunna betyda samma sak som att det var viktigt att personalen är ajour och för att hålla sig ajour krävs att fortbilda sig och ta del av nya rön om forskning.

Lpfö98 benämnde de som arbetar i förskolan som arbetslag. Det har i tidigare styrdokument beskrivits vad arbetslaget haft för betydelse för barns utveckling och för personalen själv men i Lpfö98 stog det klart och tydligt att det skulle vara arbetslaget som skall arbeta efter målen. Wiklund och Jancke (1998) menar att arbetslaget utgjorde den grupp personal med det pedagogiska ansvaret. Det angavs mål och riktlinjer för personalen i förskolan att sträva efter med formuleringar så som ” *Förskolan skall sträva* ” men också ” *Alla som arbetar i förskolan skall*” och till sist att ”*Arbetslaget skall*. Det pedagogiska ansvaret fördelades på hela arbetslaget och inget särskilt uttalat att någon utgjorde ett huvudansvar.

2.8.2 Lpfö 1998 blir Lpfö 1998/10

Den senaste revideringen av läroplanen har precis genomförts år 2010 och kommer att innebära förändringar återigen vad gäller personalen i förskolan. Det beskrivs riktlinjer för de som arbetar i förskolan men med betoning på förskolläraren skall ansvara för att arbetet i förskolan uppfyller de mål som anges i läroplanen, men att det också finns ett ansvar på var och en i arbetslaget. ”Alla som arbetar i förskolan ska följa de normer och värden som anges i förskolans läroplan och bidra till att förskolans uppdrag genomförs” (utbildningsdepartementet 2010, s 6).

2.9 Legitimering av förskollärare

Enligt ett av regeringens nuvarande förslag av legitimering av förskolläraryrket skulle detta innebära att endast de med legitimation får utöva yrket. För att få legitimation krävs behörig utbildning såsom förskolläraryrket. Legitimeringen medför en tydligare rättssäkerhet för barn och föräldrar då det ställs högre krav på kompetens och lämplighet. Det finns också den anledningen att förskolläraren har en högre status och på så vis blir yrket mer attraktivt (SOU 2008:52).

2.10 Sammanfattning

I de tidigaste verksamheterna rådde en hierarki där det var ledarinna, lärarinna som bestämde och övrig personal sågs som assistenter och det fanns inga definitioner av att man arbetade i arbetslag. Ledarinna bestämde vad som skulle göras och hade hand om den pedagogiska verksamheten. Lämplighet var viktigare än utbildning även om utbildningen börjades ses som viktig.

Arbetslaget kom till genom att Barnstugeutredningen ville lämna den tidigare hierarkiska stämning som rått bland personalen. Arbetslaget skulle arbeta mot samma mål och arbetsfördelningen skulle ske utifrån intresse och förmåga. Dock kom detta att innebära att gränserna mellan förskollärare och barnskötare flöt ut i varandra. Det var fortfarande viktigt med lämplighet och personlighet men man betonade relationerna i arbetslaget som störst. De var de personliga olikheterna som skulle kompletteras i arbetslaget.

Det pedagogiska programmet betonade istället vikten på kompetens istället för personlig lämplighet. Dock var det fortfarande viktigt att alla resurser i arbetslaget togs tillvara. Fram

till 1998 års läroplan för förskolan försökte man att lägga större och större tonvikt på förskolläraren och dess kompetens men de förslag som kom till var för otydliga och rädslan för att helhetssynen på omsorg och pedagogik skulle splittras var för stora för att ett sådant förslag skulle få genomslagskraft. Olikheterna i arbetslagets skulle fortfarande tas tillvara på men att det nu handlade om kompetenserna mellan förskollärare och barnskötare istället för de personliga olikheterna.

Lpfö98 började med att betona att läroplanens mål skulle uppfyllas utav en väl utbildad personal men i och med den revidering som skedde 2005 och 2006 försvann denna del ur Lpfö98. Vikten lades på arbetslaget och strävan mot samma mål, förskollärare eller barnskötare är inget som betonades alls i Lpfö 98. 2010 revideras läroplanen för förskolan och det poängteras nu vikten av att det är förskolläraren som ska ansvara för att alla i arbetslaget arbetar efter de mål och riktlinjer som finns. Regeringen har också lagt förslag på en legitimering av förskolläraren som kan komma att innebära att enbart förskollärare kan få fast anställning i förskolor.

3. Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras några tidigare studier som gjorts kring förskollärares och barnskötares uppfattningar om sina roller, utbildning samt tolkning av styrdokument i arbetslaget.

3.1 Förskollärares och barnskötares syn på utbildning

Det visar sig genom tidigare studier att förskollärare och barnskötare tenderar se skillnader mellan yrkena (Davidsson, 2008). Dock har resultat visat på att båda yrkesgrupperna trycker på vikten av utbildning men att erfarenhet väger tyngre (Enö, 2005), även att det utanför förskolan funnits tendenser till att skilja på barnskötare och förskollärare bland annat på föreläsningar och i diskussioner kring verksamheten. I en annan studie av Andersson (2010) visar det sig att både barnskötare och förskollärare anser det vara viktigt att allmänheten kan få reda på vilken yrkestitel man har i förskolan, då förskolan ska visa att det finns välutbildad personal. Samtidigt visar resultat på att det finns en rädsla med höjd status på förskollärare att det ska tendera till att göra klasskillnader och det i sin tur påverkar samhället, att vissa människor är värda mer än andra (Enö, 2005).

Davidssons (2008) resultat visar att förskollärare anser att utbildningen gett dem en annan sorts kunskap. Den teoretiska kunskapen blev större, det vill säga att de blivit mer medvetna om att lärande sker överallt och hela tiden, förståelsen för hur, vad och varför lärande sker och att de har blivit mer medvetna om sin egen roll för barns utveckling. I resultatet påvisas även att de inte längre upplever det viktiga i lärandet är slutresultatet utan det är processen det handlar om och att det finns en tanke med allt som görs, en medvetenhet om varför man gör som man gör, den teoretiska kunskapen är en säkerhet att luta sig mot. Det framgår även i resultatet att förskollärare upplever kunskapen i att använda styrdokument i sitt arbete ökat, men även att ett djupare mer målinriktat arbetssätt ökat tack vare utbildningen. Även Vallin (2010) har i sina studier sett att då barnskötare utbildar sig vidare till förskollärare händer det olika saker med tankarna kring lärandet. Vallin har i sitt resultat kunnat påvisa att det upplevs finnas skillnad i kunskap mellan barnskötare och förskollärare, då förskolläraren anser att lärande sker genom att använda sina sinnen, barnen ska själva få komma på lösningar och att de har ett mål med aktiviteterna.

Davidsson (2008) har i sina studier fått fram att genom vidareutbildning har förskollärarna fått insikt i nya bitar såsom etik, moral, värdegrund, normer och regler. Nu kan de sätta ord på sin

egen kunskap och det gör att de stärks och vågar prata mer och då kan de profilera utåt mer vad det är som sker i förskolan. Det framkommer även att när det gäller till exempel föreläsningar så kan förskollärarna förstå mer genom att de har fått ta del av det yrkesspråk som används. Förskollärare anser sig ha fått ett annat yrkesspråk, det vill säga att det har blivit en starkare relation i kollegialet, att det är viktigt att tala samma yrkesspråk och kunna använda det tillsammans.

Anderssons (2010) resultat visar att en förskolläraryrkesutbildning ger förskollärare mer planeringstid inlagt på schema och att de har speciella förskolläraryrkesutbildningsmöten. Studier gjorda av Enö (2005), Andersson (2010) och Davidsson (2008) visar att delaktighet i förskolläraryrkesgrupper, utvecklingsarbete, andra diskussioner och dokumentationer är sådant som förskollärare känner att de får ta mer del av. Enös (2005) studier visar även att de får större möjligheter att använda sin kompetens i arbetet med verksamheten än andra kollegor utan den utbildningen.

Andersson (2010) har i sina studier kommit fram till att barnskötare ser till det enskilda barnets behov, det vill säga att gå på toaletten och andra vardagliga situationer. I studien framkommer även att barnskötare anser att deras kunskap kan ligga nära en förskollärares kunskap beroende på erfarenheten i yrket. Barnskötare anger att de inte har egna diskussionsträffar och anser inte heller att det är viktigt att vidareutveckla sig genom utbildningar som erbjuds. Vidare har Vallin (2010) i sin undersökning sett att barnskötare menar att om hjälp och stöd behövs så är det inte utbildningarna som är det viktiga utan det är personliga erfarenheter som väger tyngst, det är både den praktiska och teoretiska lämpligheten som är viktig på förskolan. I en annan studie gjord av Enö (2005) framkommer det att barnskötarna inte tycker det märks någon skillnad på en förskollärare eller barnskötare i det dagliga arbetet på förskolan, men att utanför dörrarna det vill säga i samhället kan de känna att det görs stor skillnad på yrkeskategorierna och att barnskötare inte alls uppmärksammas. Barnskötarna känner sig osynliggjorda utanför dörrarna på förskolan, detta kan påverka deras syn på sitt eget arbete och även självkänslan. Barnskötarnas tankar om att till exempel uppleva sig själva som "bara barnskötare" jämfört med förskollärarna kan göra att de inte ger allt i olika situationer.

3.2 Förskollärares och barnskötares syn på roll/lämplighet

Davidsson (2008) har i sin studie sett att förskollärarna har utvecklat andra förhållningsätt i barngruppen, det vill säga sättet att lyssna på barnen och verkligen engagera sig i att tro på det barnen kan, att de får delta i sitt eget lärande på förskolan, det vill säga att låta barnen vidare utveckla sina svar. I studier gjorda av Vallin (2010) visar det sig att barnskötare beskriver förhållningsätt och synsätt med att se vad barnen gör genom att se vad som endast händer, det vill säga med ordet vad. Skolverket (2004) och Eriksson (2005) har i undersökningar sett att när läroplanen för förskolan kom 1998, ansåg både barnskötare och förskollärare att uppdraget blev tydligare, kraven höjdes på de som arbetade (Eriksson 2005). Arbetet blev mer utmanande, den hjälpte till att sätta ord på vad man gör i förskolan det vill säga att det har blivit en annan medvetenhet, den blev ett stöd i arbetet. Skolverket (2004) såg i undersökningen att barnsynen ändrades.

3.3 Förskollärares och barnskötares syn på arbetslag

Andersson (2010) och Enö (2005) har i sina studier med förskollärare och barnskötare kommit fram till att det inte är någon märkbar skillnad i hur kunskap värderas i arbetslaget på förskolan. Enös (2005) undersökning visar att i arbetslag på förskolan kan kunskapen ses som en hierarki, det finns en viss tendens att se att det finns något dolt, det vill säga att det finns skillnader på kunskap men att den döljs i arbetslaget. Kan bli så att man anser att det inte finns skillnader eftersom de inte är direkt synliga.

I Ekström (2007) och skolverkets (2004) studier visas det att alla i personalstyrkan delar på alla sysslor oberoende utav kompetenser eller utbildningar, det handlar om andra saker vilket Andersson (2010) fått fram i sina undersökningar, såsom att någon har större kunskap, mer erfarenheter eller ser sig själv som mer utbildad, den personliga kunskapen är viktigast. Det finns dock en risk har skolverket (2004) sett i sina studier att förskollärarna sänker sin kompetensnivå och försöker gå ner till barnskötarens kompetens för att kunna nå en gemensam nämnare i arbetet. Det kan skapa konflikter i arbetslagen visar Anderssons (2010) undersökning, när alla delar på samma ansvar men har olika löner och anser att de har precis samma positioner i arbetslaget. Det är beroende på var och i vilken förskola man arbetar enligt skolverket (2004) men det har visat sig att på enstaka förskolor har förskolläraren ett större ansvar vad gäller vissa uppgifter och det handlar om planering av arbetet, olika dokumentationer och samtal med föräldrar och då är uppdelningen gjord utifrån kompetens

och intresse på förskolans personal. Andersson (2010) såg i sina studier att förskollärare tilldelas mer ansvar när det gäller pedagogiska göromål såsom kontakt med specialpedagoger eller skriva åtgärdsprogram. Ekström (2007) däremot påvisar i sina studier att det inte är kompetenser eller erfarenheter som bestämmer i den vardagliga verksamheten vem som ska göra vad. Det handlar mer om att skapa en rättvis uppdelning i arbetslaget, alla ska göra allt och det finns schemalagt vilken pedagog som gör vad.

4. Metod

I metodavsnittet kommer vi redovisa för hur vi gått tillväga med studien

4.1 Empirisk undersökning

Den här delen består av den empiriska undersökningen som genomförts med intervjuer av förskollärare och barnskötare utifrån en kvalitativ metod. Bryman (1997) menar att en kvalitativ forskningsmetod ger en bild av förändringar utav olika slag, politiska och sociala, det vill säga att reaktioner betonas både av de som ingår i förändringen och de som gör den. Men även visar vilka tolkningar som blir av förändringen, hur personer reagerar på olika uppfattningar och hur olika perspektiv förändras. Kvalitativ metod innebär att ta reda på hur någon annan tänker och upplever utifrån sin värld, då vi ska tolka dess innebörd och inte mäta vilket vi kommer att göra genom intervjuer både enskilda och i fokusgrupp (Kvale, 1997). Skälet till att det blev så här är då vi helst skulle velat ha enbart fokusgrupper där vi intervjuar för att skapa diskussion vilket kan inbringa till nya insikter och fördjupade svar men också då vi kanske ställer en känslig fråga på sin spets anser Kvale (2009) att tabubelagda ämnen kan bli lättare att diskutera genom att vara i en grupp. Men det var svårt att få så många som behövdes för att utgöra en grupp att kunna ställa upp så vi fick enbart två fokusgrupper och fick ta de resterande intervjuerna enskilt.

4.2 Intervjuer

Vi valde att göra intervjuer för att syftet med studien är att ta reda på vad förskollärare och barnskötare har för upplevelser kring sina roller i arbetslaget och hur de förhåller sig till detta. En kvalitativ forskningsintervju ämnar att beskriva och skapa förståelse för hur de intervjuade upplever vissa delar ur sin livsvärld. Sedan att förstå och tolka den livsvärlden och se innebörden i vad som blivit sagt (Kvale, 1997). Körner (1998) menar att chansen är större att det blir bra kvalitativt arbete och att personliga intervjuer är positiva på det sätt att chansen att missuppfatta frågan är liten. Vi menar att då det vid intervju går att fråga respondenten vad denne menar blir missuppfattningarna små. ”Genom samtal lär vi känna andra människor, vi får veta något om deras erfarenheter, känslor och förhoppningar om den värld vi lever i” (Kvale, 1997, s 13). Det är precis detta som vår intervjustudie går ut på att ta reda på hur förskollärares och barnskötarens upplevelser är.

Bjurwill (2001) poängterar att det är viktigt att ha både gott om tid och våga se varandra i ögonen under intervjun och vi avsatte en timme per intervju för att det inte skulle bli en

stressig miljö. Intervjusvaren bör dokumenteras och bästa sättet är att använda sig av bandinspelningar istället för att anteckna då skrivandet kan störa den som intervjuas (Kvale, 1997). Anteckningar kan göra att viktig information försvinner samtidigt som vi skriver och därför valde vi att använda oss av en filmkamera för att enbart spela in ljudet vid intervjuerna. Det är även viktigt att spara bandet från intervjuerna (Kvale a.a).

4.3 Fokusgrupper

Vi valde även att göra gruppintervju vilket också benämns som fokusgrupp. I intervjuer behöver den som forskar använda sig av ett empatiskt sätt att se på saker, det vill säga att man behöver vara öppen för olika synsätt och vara beredd på att det finns en rad olika synsätt (Bryman 1997). Fokusgrupper är ett sätt att intervjuas, genom att samla en liten grupp som får samtala kring ett och samma ämne. Gruppen delar gemensamma saker och intervjun leds av någon som frågar ut dem. Genom att använda den här sortens metod kan bredden på samtalet bli stort, det vill säga att alla kan få fram sina åsikter samtidigt som andra lyssnar och alla kan även delge sina egna erfarenheter med varandra. En interaktion gör att det kan bli ett djup i svaren och samtidigt kan det framkomma en mängd olika perspektiv (Nyström 2004). Kvale (2009) menar att målet med en fokusgrupp är få diskussioner och uppfattningar och inte lösningar och samförstånd runt en fråga. Nackdelar med en fokusgrupp kan vara att deltagarna inte känner sig bekväma för att sammansättningen inte är bra och beroende på hur utfrågaren ställer frågor så kan det bli ett resultat som är begränsat. Därför valde vi att intervjuas förskollärare och barnskötare för sig så att det inte skulle kännas obekvämt och att de fritt kunde samtala utan att vara rädda för att stöta sig eller att saker missuppfattas av de olika yrkesgrupperna. Det gäller även att utfrågaren är lyhörd för eventuella svårigheter med förståelsen av frågorna, så att de kan formuleras om till att bli förstådda av gruppen (Nyström 2004 & Svenska Kommunförbundet 1999).

4.4 Val av informanter

Studien är fokuserad på de två yrkeskategorier som idag utgör största delen av ett arbetslag nämligen barnskötare och förskollärare och de intervjuade har valts ut på grund av yrkeskategori och att de ingick i arbetslag med både barnskötare och förskollärare. Då vi är intresserade av hur de i arbetslaget upplever sina roller behövde vi båda yrkesgruppernas tankar för att för att få en så kvalitativ studie som möjligt. Det som var av störst vikt för oss

då det är en studie som handlar om någons tankar och upplevelser om rollfördelningen var att de intervjuade ingick i ett arbetslag med både förskollärare och barnskötare.

4.5 Genomförande

Vi började med att kontakta både förskollärare och barnskötare via telefon för att försäkra oss om att de ville ställa upp och vi märkte att det var en svårighet då vi helst ville haft intervju i grupp. När de berörda sedan tackat ja skickade vi ut en formell inbjudan för att informera om syftet, hur undersökningen skulle gå tillväga men också de etiska övervägande (se bilaga 1 och 2). Vi genomförde två gruppintervjuer medan de resterande tog form utav enskilda intervjuer. I en av fokusgrupperna ingick det tre barnskötare och i den andra tre förskollärare. Vi genomförde även sju enskilda intervjuer med förskollärare samt två enskilda intervjuer med barnskötare.

Vi hade en bestämd avsatt tid för att underlätta för de intervjuade att kunna ta sig tiden att ställa upp då alla hade svårt att komma från verksamheten men också nog med tid för att inte bli stressade med sina svar. Den avsatta tiden var max en timme vilket vi fann vara gott med tid. När vi intervjuade satt vi i ett avskilt rum så att vi inte blev störda och satt emot varandra så vi kunde få ögonkontakt. Videokameran användes enbart för att spela in ljudet så linskyddet var på för att de intervjuade inte skulle tro att vi filmade.

4.6 Forskningsetiska överväganden

Vi har följt de etiska riktlinjerna som gäller enligt Vetenskapsrådet (2004). Personerna bör bli informerade om planen för studien, syftet, metoder som används, vilka som är studiens författare samt att det är frivilligt att delta och att personen får avbryta sin medverkan när som helst (Codex, 2010 och vetenskapsrådet, 2004). Därför valde vi att skicka ut en formell inbjudan till alla som svarat ja via telefon. Det är även viktigt att omsorg läggs ner i ovanstående så att personer som kommer delta i studien verkligen är medvetna om vad som gäller innan så att inga missuppfattningar sker och att de intervjuade känner sig trygga vid intervjun (Codex, 2010).

4.7 Bearbetning av insamlad data

Det material vi samlat in transkriberades genom avlyssning av de inspelade intervjuerna. Vi skrev ner på papper vad varje enskild person sade för att sedan göra en sammanställning fråga för fråga vad varje yrkeskategori svarat. Detta gjorde vi för att göra materialet lättöverskådligt och på så vis kunna se vad som utgjorde skillnader och likheter i svaren. Utifrån resultaten gjordes senare olika tema som ansågs vara relevanta för innehållet i resultatdelen och under varje tema delades texten in i ytterligare kategorier. Kvale (1997) menar att koda eller kategorisera är en vanlig form av bearbetning.

5. Del 2 *Den empiriska undersökningen – pedagogers uppfattningar om yrkesroll och ansvar*

Här startar del två av uppsatsen vilket innebär den empiriska delen med utgångspunkt i våra intervjustudier. Vi kommer att presentera resultatet av intervjuerna samt ge en analys och diskussion kring resultatet med kopplingar till det som framgått i första delen av studien. Den här delen syftar till att svara på frågorna:

3. Hur upplever pedagoger som arbetar i förskolan, förskollärare och barnskötare sina roller i förhållande till Lpfö98 samt den reviderade läroplanen 2010?
4. Hur uppfattar de intervjuade pedagogerna att den reviderade läroplanen för förskolans nya direktiv kan få för konsekvenser för arbetslaget?

5.1 Resultat

I detta kapitel kommer vi att redovisa det resultat som framkommit genom våra intervjuer. Vi redovisar det genom att presentera det i fyra olika teman. Varje tema representerar resultatet berörande de olika frågor vi använt oss av vid intervjuerna. Vi börjar presentera förskollärarnas resultat sedan barnskötarnas för att slutligen gå igenom de likheter och skillnader som kommit fram i resultatet.

Förskollärarnas resultat

5.1.1 Arbetsfördelning

Under detta tema presenterar vi hur de fördelat arbetet sinsemellan men också vad man anser om den fördelningen.

Man gör det man är bra på

Förskollärarna berättar att det är lika fördelat ansvar på alla i arbetslaget oavsett om man är förskollärare eller barnskötare. Det är intresse, erfarenheter och kunskaper som styr över vem som gör vad. Vad gäller rutinsysslorna så är det många gånger arbetstiderna som styr över vem som gör vad de olika dagarna. Det är inte heller viktigast att alla gör lika mycket eller samma saker utan det är individuellt och utefter intresse, vilket poängteras vara det som känns bäst. De vill heller inte att det ska förekomma en hierarkisk ordning där förskolläraren är

”bossen” utan alla ska känna delaktighet och behandlas likvärdigt då synen på barnskötaren är en erfaren kollega.

Det funkar inte på något annat sätt, alla våra barnskötare i dag är så pass erfarna och likvärdiga oss (Förskollärare).

Svårt att göra det på något annat sätt, skulle inte känna mig bekväm, skulle vara bossigt att kanske säga detta gör jag för jag är förskollärare (Förskollärare).

Skulle vara mer skillnad

Under tiden som intervjun fortsätter visar det sig att det finns de som upplever skillnader och anser o att det skulle vara större skillnad mellan yrkeskategorierna. Det handlar om att skriva målformuleringar och utvärderingar som utförs mer av förskollärarna. Vilka andra skillnader som skulle förekomma kan inte sägas på rak arm men att det borde vara skillnader på grund av längre utbildning då anses ge mer kunskaper.

Men visst lite skillnad skulle det vara, vi har ju olika utbildning, men hur och vad vet jag inte (Förskollärare)

Vi förskollärare gör målformuleringar och utvärderingar (Förskollärare).

Intresse, erfarenhet och kunskap utgör faktorer för arbetsfördelning enligt förskollärare men där finns ett *men*, då det finns en önskan om en tydligare uppdelning mellan yrkesgrupperna i vad man ska göra i verksamheten. Det finns skillnader såsom skriva mål och utvärderingar men det upplevs inte vara tillräckligt.

5.1.2 Läroplanen

Under detta tema lyfter vi det resultat som berört hur de upplevt läroplanens direktiv angående arbetslaget, både Lpfö98 och den reviderade Läroplanen 2010 samt vad de anser och hur de tolkar direktiven i läroplanerna.

Jämställdhet till hierarki

Att Läroplanen för förskolan 1998 skulle göra skillnad mellan yrkesgrupperna i laget är det ingen förskollärare som upplever. Lpfö98 riktar sig till arbetslaget som helhet och att alla ska tillsammans utföra och sträva mot samma mål.

Vad den ”nya” reviderade läroplanen säger kan tolkas olika menar förskollärare. Det står att det är förskolläraren som har ansvaret för att arbetet sker i enlighet med målen men att alla ska vara med och göra är den generella tolkningen. Beroende på hur man tolkar kan detta komma att påverka arbetsfördelningen i laget men också arbetslagsandan. De menar att ser förskolläraren sig som en kontrollant vilket skulle kunna bli en tolkning kan detta uppfattas negativt och de andra i laget kan känna sig kontrollerade och övervakade. Det skulle också kunna bli så att barnskötarna inte ser sitt ansvar som likvärdigt och lutar sig då tillbaka och väntar på instruktioner menar förskollärare.

Barnskötarna har inte ansvaret att se till att saker blir gjorda, men ska vara med och göra (Förskollärare).

Förskollärare poängterar vidare hur viktigt det är att föra en diskussion i laget och göra en gemensam tolkning för att undvika onödiga konflikter och förvirringar om arbetsfördelningen. Det är tydligt att upplevelsen av förskollärarens större ansvar handlar om att ansvara för att saker blir gjorda men att alla ska bidra till att det blir gjort.

Arbetsuppgifter

Att arbetsfördelningen skulle förändras kan vara möjligt men förskollärarna anser inte att det blir på den nivån om vem som till exempel ska byta blöjor på barnen. Det är något som ingår i allas arbetsuppgifter och skall inte bara komma att hamna på barnskötaren.

Jag ska också byta blöja det ingår i mina uppgifter (Förskollärare).

Förskollärarna berättar att många av diskussionerna de har handlar mycket om arbetsfördelning, allt från blöjbyten till utvecklingssamtal och planering vilket nu med en ny läroplan kanske blir viktigare. Att det är förskolläraren som ansvarar för att arbetet i förskolan sker i enlighet med de mål som finns i läroplanen och olika tolkningar utifrån det.

Tydligare direktiv

Det finns en önskan bland förskollärarna att den reviderade läroplanen skulle kunna vara ännu mer koncis och tydlig. Till exempel skulle den kunna ange hur många förskollärare det skulle erfordras på en avdelning beroende på antal barn. Det skulle inte bli den förvirringen kring hur man ska tolka utan tydligheten skulle hjälpa. Att tala om vem som ska göra vad hade också varit bra då hade inte den diskussionen behövts. Men å andra sidan finns också rädslan för att genom en ännu tydligare läroplan så skulle detta öka glappet mellan barnskötare och förskollärare. Också att risken att barnskötaren ”sänker” sig och inte tar för sig lika mycket som innan skulle också kunna bli en konsekvens.

Skulle den vara ännu tydligare kanske det skulle bli att barnskötarna sänker sig, säger att detta ska jag inte göra mm. Tror då glappet ökar mer, bättre hitta en balans alla ska känna att de har ansvar(Förskollärare).

En tolkbar läroplan eller ett tydligt direktiv blir frågan och hur detta på olika sätt kan komma att påverka arbetslaget och dess konstellation. Man vill ha både tydlighet men inte till vilket pris som helst, det får inte bli att någon inte bidrar eller känner att de inte bidrar i laget.

5.1.3 Kompetensutveckling

I detta tema presenteras förskollärarnas upplevelser kring kompetensutvecklingsmöjligheter för båda yrkesgrupperna.

Eget intresse

Den som ansvarar för att erbjuda kompetensutveckling är chefen enligt förskollärarna, att erbjuda föreläsningar, studiedagar med mera. Det som chefen erbjuder riktas då till alla på förskolan och inte bara till förskollärare. Det handlar mycket om vilken sorts chef man har och hur engagerad denne är i att utveckla sina anställda. Det är sedan upp till var och en att anmäla sitt intresse och vilja till att fortbilda sig och fördjupa sina kunskaper.

Det handlar om ett intresse för att utvecklas, handlar om vilken sorts rektor man har (Förskollärare).

Vi behöver ju få samma kompetens så länge vi arbetar i arbetslag (Förskollärare).

Ett eget intresse för att utveckla sin kompetens är det som styr. Det chefen väljer att erbjuda riktas till alla men att var och en får anmäla sitt deltagande själva.

Fackförbundet styr

Det är en gemensam upplevelse att alla får lika möjlighet till kompetensutveckling *men*, är du förskollärare och med i Lärarförbundet erbjuds du olika sorters kurser för kompetenshöjning poängterar förskollärarna. Förskollärarna berättar om Lärarlyftet och det är något som Lärarförbundet driver med bland annat nu senast en kurs på högskolan med fördjupning i matematik. Dessa kurser kan enbart de med högskoleutbildning anmäla sig till vilket då inte inkluderar barnskötarna. Så lika villkor för alla vad gäller kompetensutvecklingsmöjligheter från chefen men är man förskollärare så erbjuds det mer men det upplevs inte som orättvist.

5.1.4 Skillnader mellan yrkesgrupperna

Under detta tema redogörs för vad de sagt om vilka skillnader som upplevs mellan förskollärare och barnskötare men också vad man anser om att ha två yrkesgrupper i förskolan.

”Tänket” förändras

Något som förskollärarna menar är skillnaden och har att göra med utbildning är ”tänket” som förändras. Förskollärare säger sig vara mer medvetna om varför man gör som man gör i barngruppen men också att man kan se vad de gör och fånga det i stunden. Att se lärandet i allt vad barnen gör. Men också att de har en mer självsäkerhet och framåtanda vilket bottnar i att de är trygga i sina kunskaper. De kan motivera varför de gör som de gör och stå på sig och hävda sin kompetens. Till exempel uppges att vid olika arrangerade möten då de ibland får uppgifter att lösa upplever man att barnskötare gärna lutar sig mot varandra medan förskollärare inte har några problem att utforma ett svar själv.

Det är att se bitar och stunder, hitta bitar där jag kan upptäcka barns utveckling och lärande, stå för sina egna åsikter och inte vila på arbetslaget, det märks i diskussioner, man har ett helt annat tänk, bemötande av barn och föräldrar (Förskollärare).

Barnskötare har inte den pedagogiska utbildning som förskollärare har menar förskollärarna. Barnskötarna har en omsorg och vårdinriktad utbildning poängterar förskollärarna. Det råder en syn på att de olika utbildningarna utgör skillnader mellan förskollärare och barnskötare. Så genom en annorlunda utbildning får man ett annorlunda och djupare tänk. Vad barn gör och hur man tar vara på det barnen gör, se lärandet och utveckla det vidare. Utbildning gör också en stark och självständig genom att våga stå för sina åsikter och veta vad de grundar sig på.

Vad man anser vara sitt uppdrag

Det framkommer även att beroende på hur man ser på sitt uppdrag bottnar i hur skillnaderna yrkesgrupperna emellan uppstår. Ser man sitt uppdrag som en helhet där lärande fostran och omsorg går hand i hand eller att bara omsorgen är avgörande för hur man sedan blir bemött av sina kollegor menar förskollärarna.

Vad ser man som sitt uppdrag? Lärande, utvecklande eller bara omsorg. Var man lägger ribban tror jag är skillnaden (Förskollärare).

Förskollärare uttrycker att det är individuellt hur utmanande i sitt yrke man vill vara och om man väljer att se helheten i det uppdrag man har eller om man enbart väljer vissa delar att rikta sig mot. Till exempel omsorg bland barn, är det de som betyder mest och som uppfattas vara viktigast så är det den faktor som utgör skillnaden mellan förskolläraren och barnskötaren.

I barngruppen råder jämställdhet

Att det inte är någon skillnad mellan barnskötare och förskollärare i arbetet i barngruppen finns det åsikter om bland förskollärarna. De menar att hur de agerar och är med barnen i allmänhet är inte annorlunda beroende på om de är förskollärare eller barnskötare. De menar att skillnaderna ligger i de administrativa delarna vad gäller planering och när det är diskussioner kring barnen och det som råder utanför barngruppen. Så vad de säger är att förskollärare har ett annat "tänk" än barnskötare men att de gör samma saker med barnen i gruppen.

Bara kompetenser eller bara personlighet

Förskollärarna säger att genom att ha både barnskötare och förskollärare som gör samma arbete, blir det genast diskussioner kring lön, utbildning och vem som gör vad, hade alla haft samma utbildning och samma krav på sig kanske vi kommit bort från de här diskussionerna där det görs skillnad på förskolläraren och barnskötaren.

Då uppstår ju inte dessa diskussioner, att vi är olika. Samma krav på alla (Förskollärare).

Men även svar i form av att de som redan är barnskötare och jobbar ute i verksamheterna ska få vara kvar, och att mångfald är bra och istället uppmuntra och i arbetslaget utmana dem till att få ökade kunskaper.

Nej mångfald är bra, hellre fånga upp dem och göra dem till bättre pedagoger om det behövs, barnen tror jag inte påverkas eller heller inte vet om vi är det ena eller det andra, det är mer personligheterna som tilltalar barnen (Förskollärare).

Det läggs också stor vikt och betonas mycket av förskollärarna om personligheten hos alla. Det är den som tilltalar barnen inte en yrkestitel eller utbildning utan den typ av människa som man är oberoende av om man är förskollärare och barnskötare. Det finns både bra och dåliga förskollärare och barnskötare men att man måste se till personen i fråga och inte dra alla över en och samma kam. Så om det bara ska vara förskollärare i förskolan eller båda yrkesgrupperna ska finnas ges tvistande svar på. Det lyfts att kvaliteten i förskolan skulle höjas av att enbart ha förskollärare. Samtidigt som vissa anser barnskötarna vara jämlika kunskapsmässigt och att personligheten hos individen är viktigt för arbetet med barnen inte enbart kunskaperna.

Kvalitetssäkring

En tanke kring bara en yrkesgrupp i förskolan är också att detta skulle innebära att det enbart finns personal med en bra gedigen utbildning menar förskollärarna och att då besitter alla samma kunskaper. Detta skulle kunna vara ett sätt att kvalitetssäkra förskolan med högt utbildad personal. Förskollärarna tror att en legitimation av förskolläraren skulle innebära en högre status. En högre status skulle innebära högre lön och en högre lön skulle kunna göra förskolan till ett mer attraktivt ställe att arbeta på och då kanske fler skulle utbilda sig, även män. Men de poängterar också att utåt mot samhället så skulle det kunna betyda att man ser på förskolläraren annorlunda, att arbetet de gör skulle anses som mer värdefullt och

betydelsefullt, att det inte bara leks på förskolan utan det sker något i leken. Det skulle också innebära ett sätt att kvalitetssäkra förskolan genom att bara ha behörig personal som vet vad de gör och har rätta kunskaper.

Höjd status, kommer ut till andra yrkesgrupper till exempel föräldrar att vi inte bara *leker*, kanske lönemässigt, då kanske män skulle intresseras mer (Förskollärare).

Förskollärarna vill hävda sin kunskap och att det de gör är viktigt för barnen och betyder något. Att en legitimation skulle kunna lyfta detta skulle vara ett steg upp på stegen i hur man värderar förskollärarens arbete. Förskollärarna tror också att med en legitimation kan enbart de som är lämpliga för arbetet få jobb. I och med att det kanske blir en så kallad lärlingstid innan man får jobbet så sällas de bort som inte är lämpliga för jobbet och inte har de rätta kunskaperna.

Tycker att leg skulle innebära att man måste visa på sin kunskap/lämplighet för att få den (Förskollärare).

Lämplighet för arbete är också viktigt, inte bara utbildning om det nu skulle vara så en legitimation erhålls. Kunskaperna kring hur en legitimation skulle utfärdas var det ingen förskollärare som riktigt visste men hur de skulle vilja att den utformades rådde det inga tvivel om. Det var kunskaper och lämplighet som skulle enligt deras tycke utgöra den primära faktorn för en erhållen legitimation och detta skulle vara ett lyft för kvaliteten, statusen i yrket, lönen men framförallt att budskapet om vad förskollärarna gör och att det är viktigt i barnens utveckling och lärande.

5.2 Arbetsfördelning

Under dessa teman redovisar vi hur barnskötarna svarat på frågorna gällande arbetsfördelningen i arbetslaget och vad de anser om den fördelningen.

Chefen bestämmer

Det barnskötarna säger är att det är lika ansvar för alla och så har det alltid varit. Man väljer utifrån intresse och erfarenhet och arbetstiderna påverkar vem som gör vad de olika dagarna. Men de lyfter också att de aldrig fått några direktiv från sin chef om fördelningen eller att

ansvaret skulle fördelas på annat sätt. Skulle det vara så att en annorlunda ordning i arbetslaget skulle till så vill de ha det sagt från sin chef.

Lika för alla, det har aldrig varit någon som eftersträvat något annat i arbetslaget men inte heller från vår chef. Skulle det bli en förändring kring en annan uppdelning vill vi få det sagt från vår chef (Barnskötare).

Det är alltså direktiven från chefen som bestämmer huruvida ansvarsfördelningen mellan barnskötare och förskollärare skall fördelas, men skulle chefen uppmana till en annan fördelning så verkar det vara ok.

Svårt att göra annorlunda

Barnskötarna säger också att de inte kan se var det i så fall skulle kunna vara någon uppdelning mellan vad barnskötare och förskollärare gör, inte i barngruppen. Kanske att det skulle se annorlunda ut vad gäller de administrativa delarna såsom att förskollärarna planerar vilket barnskötarna påstår att i andra kommuner fungerar det på det viset, där barnskötare inte har någon planering utan bara förskollärare.

Jag har jobbat med förskollärare som tyckt att jag som barnskötare ska ta hand om blöjbytena (Barnskötare).

Om något skulle ligga mer på förskolläraren så skulle väl det vara ok men jag kan inte tänka mig vad det skulle vara. Känns inte som att det skulle kunna vara något i barngruppen utan då får det ju handla om det administrativa såsom planering (Barnskötare).

Barnskötarna upplever att det inte går att göra annorlunda i arbetet med barngruppen men att det skulle kunna vara skillnader i vem som planerar. Men skulle det krävas en annan fördelning så är det något som verkar vara accepterat av barnskötarna.

Lämplighet vs Utbildning

Barnskötarna anser att det inte görs någon skillnad i arbetsfördelningen, de gör samma saker som förskollärarna. Visst säger de att förskollärarna har en annan utbildning men lägger större vikt vid personlighet och lämplighet. De uttrycker att de kanske saknar vissa kunskaper vid djupa samtal med en förälder eller inom dokumentation men att det inte utgör några problem i arbetslaget. Det framgår även i intervjuerna att barnskötare trycker extra på den personliga

lämpligheten för yrket och att de valt detta yrke för att de gillar att arbeta med barn. Det är personligheten och lämpligheten som utgör skillnader mellan individerna inte yrkeskategorin det vill säga att det inte skulle vara utbildningen som skiljer de båda yrkesgrupperna åt.

5.2.2 Läroplanen

Här redovisar vi det som barnskötarna upplever läroplanen för förskolan 1998 men också den reviderade läroplanen anger om arbetslaget och vad det kan komma att innebära för barnskötarna.

Från gemensamt ansvar till att förskolläraren har det yttersta ansvaret

Lpfö98 gör ingen skillnad utan riktas mot hela arbetslaget vilket ger ett gemensamt ansvar. Däremot så upplever barnskötarna att i den ”nya” läroplanen ges det yttersta ansvaret till förskolläraren för att se till att saker blir gjorda. Barnskötarna menar att de fortfarande som innan ska göra det de kan enligt sitt uppdrag. Barnskötarna resonerade fram och tillbaka om hur de ser på de nya direktiven från den ”nya” läroplanen där tankarna mellan varför denna nya läroplan tillkommit och vad den kan komma att innebära för arbetslaget. Att förändringarna i läroplanen tillkommit tror de beror på att det nu inte längre finns så många barnskötare men också att det är ett försök till att höja förskollärarens status. Att upplevelsen att den ”nya” läroplanen skulle bidra till att det blir förändringar är inte stor, då barnskötarna resonerar att det kommer fortsätta vara som det alltid varit.

Borde inte ske någon förändring i alla fall inte mellan oss som varit verksamma länge, men det är ju ett sätt att förändra synen på förskollärarens kompetens (Barnskötare).

Så enligt det resultat som kommer fram här så innebär de nya direktiven ingen förändring för barnskötarna. Man tror helt enkelt att allt kommer fortgå i samma spår som innan vad gäller fördelningen av arbetet.

Mer tid för oss i barngruppen

Om nu nya fördelningar sker på grund av den ”nya” läroplanen så anser barnskötarna att detta skulle kunna vara positivt för dem. Det skulle generera mindre planeringstid för barnskötarna och mer tid med barnen. Om ansvaret på förskolläraren ökas och det är enbart de som planerar så får ju barnskötarna mer tid att bara få vara med barnen, men de vill dock påpeka att de finner det mest givande att få hålla på med alla yrkets olika delar och att det är utmanande att

också få planera och utvärdera. Barnskötarna menar vidare hur det skulle genomföras rent praktiskt att enbart förskollärarna planerar och utvärderar när det är inte enbart är förskollärarna som genomför.

Hur kan man utvärdera det man inte själv genomfört? (Barnskötare)

Barnskötarna ser de konsekvenser som skulle kunna uppstå av ett förändrat arbetslag, då det är förskollärare som enbart planerar och genomför. Det positiva är att som barnskötare få mer tid med barnen men att vara delaktiga i alla förekommande arbetsuppgifter är utmanande och ger en känsla av delaktighet.

5.3.3 Kompetensutvecklingsmöjligheter

I detta tema redovisar vi vad barnskötarna upplever gällande möjligheter till kompetensutveckling i förhållande till vad förskollärare får.

Lika för alla

Barnskötarna redogör för att upplevelsen att förskollärarna skulle få mer möjligheter till kompetensutveckling inte stämmer. De menar att det är lika för alla oavsett om man är barnskötare eller förskollärare. De studiedagar som finns riktas till alla i arbetslaget samt även de föreläsningar som finns. Det är det enskilda intresset som styr huruvida man är med och utvecklar sig själv.

Högskoleutbildning gäller inte mig

Desto mer diskussionerna fortgår så kommer det fram att det finns Lärarlyftet men det är enbart till för de med högskoleutbildning och gäller inte barnskötarna säger de sedan.

Sedan finns det ju kurser för de med högskoleutbildning men de gäller inte mig så de tittar jag inte på (Barnskötare)

Att lärarlyftet erbjuder större möjligheter till utveckling för förskollärare är inget som barnskötarna reflekterar över under intervjun, de upplever att de har samma chans som förskollärarna och verkar nöjda med det. Det samtalas en del om att det skulle finnas ett Lärarlyft även till barnskötarna men ingen kan riktigt bekräfta detta och har heller inte varit deltagare i något sådant.

5.3.4 Skillnader mellan yrkesgrupperna

Här redovisar vi vad barnskötarna upplever vara skillnader mellan de båda yrkesgrupperna men också vad de anser om att ha två yrkesgrupper i förskolan.

Skillnad på utbildning bara

Det finns inga skillnader mellan oss i arbetssättet säger de, det skulle ju vara utbildningen i så fall som skiljer oss åt menar barnskötarna.

När jag var ung hade jag en naiv syn på att förskollärare hade en jättemycket mer kunskap, men idag menar jag att jag aldrig skulle kunna gå in i ett arbetslag och se vilka som är barnskötare, man kan inte se skillnad på kunskapen (barnskötare).

Betoningen läggs på att de har olika utbildning men att det i sig inte ska utgöra någon skillnad i kunskapen av hur man utför sitt arbete.

Inga skillnader mellan de ”gamla”

Barnskötarna menar att de inte upplever några skillnader mellan förskollärare och barnskötare. Dock så går resonemanget kring dagens ”nya” förskollärare att det kanske mellan dem och barnskötarna skulle vara större skillnader. De syftar då att barnskötarna är jämbördiga de äldre förskollärarna som utbildat sig för en längre tid sedan och att den nya utbildningen utvecklats och ger andra fördjupade kunskaper som dagens äldre förskollärare och barnskötare inte heller besitter. Alltså den nya utbildningen ger nya sorters kunskaper som de som studerade för längre sedan inte har.

Personlighet är viktigare

Barnskötarna uttrycker att det handlar mer om personlighet som skiljer dem åt och då inte som yrkesgrupper utan som människor. Det finns både bra och dåliga inom båda kategorierna och därför är lämpligheten för yrket och ens personlighet så viktig.

Vid uppsägning värderas barnskötarna olika

Det framgår av det barnskötarna säger att skillnader inte märks i arbetslaget men när det kommer till anställningar och uppsägningar så är de ”bara” barnskötare. Vid en anställning upplevs det alltid att förskollärare går före trots en längre arbetserfarenhet och kanske lämplighet för att de inte är förskollärare menar barnskötarna.

Också när det ska sägas upp personal finns nervositeten för att en barnskötare är den som får gå. När de arbetar med barnen kan ingen säga vem som är barnskötare eller förskollärare men när det kommer till anställning och uppsägning kommer det upp till ytan vem som är vem.

Ett sätt att få bort oseriösa människor

Kunskapen om legitimation av förskollärare är låg och ingen av barnskötarna vet vad det egentligen innebär. Det finns dock uppfattningar om att det kanske är ett sätt att få bort de som hamnat där av slentrian eller de som rent av är olämpliga för yrket.

Antingen enbart förskollärare eller enbart barnskötare

Två yrkesgrupper i arbetslaget upplevs vara positivt. Det handlar om att kunna komplettera varandra menar barnskötarna.

Tror inte det är fel med två yrkeskategorier då vi kan komplettera varandra. Förr var det ju mer barnskötare bland småbarn då utbildningen var mer vårdinriktad (Barnskötare).

Men att det skulle kunna underlätta med att ha enbart en yrkeskategori i förskolan skulle också vara en fördel menar barnskötarna. Bland annat så skulle inte diskussionerna om vem som är vad förekomma och inte heller att den ena är bättre eller sämre än någon annan. Även om de i nuvarande arbetslagen känner samhörighet och jämställdhet så menar barnskötarna att de fått kämpa en del på vägen då de setts som enbart barnskötare. En yrkeskategori skulle vara bra men inte bara att den kategori måste utgöras av förskollärare, utan de tycker det likaväl skulle kunna vara barnskötare som enbart arbetade i förskolan.

Det skulle bara vara en kategori, spelar ingen roll om man är barnskötare eller förskollärare bara det är en yrkesgrupp (Barnskötare).

Det blir tydligt i deras diskussion att de lägger tyngden i en ensam yrkesgrupp men vad gäller om det är förskollärare eller barnskötare spelar ingen roll. Det är diskussionen om vem som ska göra vad som inte bör finnas och på så vis blir alla likvärdiga, ingen bättre eller sämre vad gäller titel i alla fall.

5.4 Sammanfattning genom likheter och olikheter

I detta avsnitt kommer vi att sammanfatta resultatet genom uppdelning av likheter och olikheter som förekommer mellan barnskötarna och förskollärarna.

5.4.1 Intresse, erfarenhet samt kunskap

Både barnskötare och förskollärare menar på att det är ens intresse, erfarenheter samt kunskaper som styr vem som gör vad i verksamheten. Men barnskötarna lägger tyngden på att det är chefens ansvar att säga till om det skulle göras annorlunda. Förskollärarna påpekar att de skulle vilja ha större skillnader mellan fördelningen av arbetet i verksamheten men kan inte säga vad, men att det är den längre utbildningen som spelar roll som ger bredare kunskaper. Barnskötarna undrar också över vad som skulle kunna göras annorlunda och säger att kanske i det administrativa men har ändå svårt att se hur.

5.4.2 Lpfö98 ser helheten, Lpfö98/10 gör skillnad

Både barnskötare och förskollärare anser att Lpfö98 beskriver riktas till hela arbetslaget. Att den ”nya” gör skillnad är också de båda yrkesgrupperna överens om och att det är förskollärarens ansvar att se till att saker blir gjorda men att alla ska vara med och verkställa. Att det skulle bli en förändring i arbetslaget och dess fördelning tror inte barnskötarna är möjligt, allt fortsätter som det gjort innan. Förskollärare däremot tror att det skulle kunna innebära en förändring men inte vad gäller saker som blöjbyten då det är allas uppgift.

5.4.3 Förskollärare ser skillnader i tänket och barnskötare på utbildning

Förskollärare menar att efter förskollärarytbildningen förändras tänket och en medvetenhet om varför man gör som man gör ökar men också att se lärandet i allt. Självförtroende ökar också på grund av att ha en grund att stå på. Barnskötare pekar också på att utbildningen

skiljer dem åt men inte av samma orsak. Barnskötare menar att det enbart är faktorn att de har en annan utbildning men inte att det skiljer på kunskaperna dem emellan och arbetssättet.

Båda yrkesgrupperna hävdar också att de inte ser skillnader mellan barnskötare och förskollärare i arbetet i barngruppen. Däremot tror barnskötare att det råder skillnader mellan barnskötare och de ”nya” förskollärare då de har en annan utbildning med andra kunskaper och dessa skillnader även är mellan ”nya” och ”gamla” förskollärare också.

Något annat som de båda yrkesgrupperna ser gemensamt på är betoningen på lämplighet och personlighet för yrket men med olika definitioner. Barnskötare anser att personligheten utgör skillnader mellan individerna och inte yrkesgrupperna och förskollärare betonar att barnen ser personligheten och inte titeln förskollärare eller barnskötare. Barnskötare tar dock upp att skillnader görs vid anställning och uppsägning då de enbart anses vara ”bara” barnskötare.

5.4.4 En yrkesgrupp ger olika fördelar

Förskollärare menar att en yrkeskategori i förskolan skulle vara bra då man slapp diskussioner om vem som gör vad vilket även barnskötare säger, men förskollärare lägger vikt vid att alla skulle vara lika bra utbildade och det skulle bidra till att kvalitetssäkra förskolan. Barnskötare lägger vikten vid att enbart en yrkesgrupp skulle göra alla likvärdiga värderingsmässigt, ingen bättre eller sämre än den andre. Dock menar barnskötare att denna yrkesgrupp inte enbart måste vara av förskollärare utan skulle likaväl kunna utgöras av barnskötare, det är snarare vikten av *en* yrkesgrupp vilket underlättar med att alla får samma ansvar.

Förskollärare anser att legitimationen skulle höja förskollärarens status vilket även barnskötare tror. Barnskötare nämner att oseriösa skulle sållas bort och förskollärare poängterar obehöriga utan rätta kunskaper inte får arbeta. Det råder delade meningar mellan yrkesgrupperna men också många tankar är de samma.

6. Diskussion

I det här kapitlet presenteras först en tolkning och analys i en diskussion av resultat samt de historiska aspekterna. Sedan presenteras en metoddiskussion kring metoder som använts genom arbetets gång.

6.1 Tolkning och analys

I detta avsnitt avser vi att försöka tolka och analysera kring det givna resultatet av våra intervjuer kontra de teoretiska aspekterna i studien, det vill säga del 1 och del 2.

Det framgår tydligt i vårt resultat att både förskollärare och barnskötare upplever lika ansvar för alla i arbetslaget samtidigt framgår det att det inte är på det sättet. Förskollärarna anser att de gör mer vad gäller målformuleringar och utvärderingar. Denna uppfattning tror vi beror på att upplevelserna att alla gör lika beror på att i arbetslaget gör man efter intresse och kunskap vilket troligt känns som en rättvis och lika fördelning. Ingen upplever att de gör något de inte vill men det finns ändå en önskan om ett större ansvarsområde av förskollärarna. Vad detta större ansvar skulle innebära är det ingen kan inte utvisas i resultatet men det påtalas om förskollärarens roll för högre status och kvalitetssäkring av förskolan. När vi studerade de tidigare dokumenten såsom Barnstugeutredningen 1968 så betonades just vikten av en jämlik fördelning av arbetet i arbetslagen mellan yrkesgrupperna samt att erfarenhet, kunskap och intresse skulle ligga till grund för fördelningen (SOU1972:26). Det vi vet är att den tidigare arbetsfördelningen i verksamheterna under 1800 talets slut var under ledning av en ledarinna, det var hon som bestämde och den övriga personalen var enbart assistenter. Det var ledarinnan som stod för att leda det pedagogiska arbetet med barnen och barnskötarna tog hand om de mindre barnen vad gällde vård och omsorg (Johansson & Åstedt, 1996). Det som blir intressant är om någonsin en ledarinna var med de mindre barnen och om hon någon gång bytte en blöja på barnen?

Historien påvisar hur det förändrats från en *hierarkisk* ordning till att bli mer *jämställt* i form av ett arbetslag. Det var tack vare Barnstugeutredningens tillsättning 1968 som arbetslaget formades och blev till, den hierarkiska ordningen var inte längre något att eftersträva utan ett jämställt arbetssätt skulle råda bland de som arbetade med barnen. De mål och riktlinjer som skulle eftersträvas och utföras var av alla i arbetslaget och det pedagogiska ansvaret vilade på var och en i laget (SOU 1972:26). Det vi kan se i de tidigare studiers resultat gjorda av Ekström (2007) och Skolverket (2004) är att fördelningen i arbetslagen inte grundades på

utbildning eller kompetenser utan det var andra aspekter som låg till grund. Det som också är värt att nämna i detta sammanhang är att den ledarinna som på 1800 talets slut härskade bland personalen hade mer kunskap kring pedagogik än barnskötarna. Barnskötarna fick enbart utbildning i småbarnsomsorg och vård (Johansson & Åstedt). Fortfarande är det så i arbetslagen att det är förskolläraren som utgör den bredaste kunskapsbasen. Beståndsdelarna i arbetslaget är fortfarande densamma men synen på de som arbetar med varandra har förändrats. BU (Barnstugeutredningen) poängterar att bristen på teoretiska kunskaper inte ska förkastas utan de erfarenheter och kunskaper som barnskötarna besitter är likväl så värdefulla och ska tas tillvara på i arbetslaget (SOU 1972:26).

Genom tidigare forskning har vi fått reda på att faktorer som utbildning, kunskap och erfarenhet påverkat arbetsfördelningen i arbetslagen (Andersson, 2010). Både barnskötare och förskollärare uppger i vår studie att det är lika ansvar för alla oberoende på yrkeskategori. Det visar sig att intresse, erfarenhet och kunskap är grunden till fördelningen. Det säger oss att alla faktiskt är nöjda och får göra det man själv tycker är roligt och har en viss erfarenhetsgrund till samt kunskap om. Alla är nöjda, men samtidigt visar vår studie att förskollärarna faktiskt vill ha en skillnad i ansvarsfördelningen. Vad ska vara annorlunda? Kan det vara så att förskollärarna vill ha bekräftelse på sitt arbete och sin bredare kunskap just på grund av en högskoleutbildning i förhållande till barnskötarnas gymnasiala utbildning? Är inte detta ett hierarkiskt sätt att tänka? Den med akademisk utbildning ska få mer bekräftelse och vara mer värd än de med enbart en gymnasial utbildning trots att de nästan gör samma arbete? Eller handlar det inte om värde utan om att utföra det arbete som kunskaperna tillåter? På vissa förskolor gör de båda yrkesgrupperna samma arbete och förskollärarna hävdar att barnskötare som arbetar idag är duktiga, erfarna och likvärdiga.

Det funkar inte på något annat sätt, alla våra barnskötare i dag är så pass erfarna och likvärdiga oss (Förskollärare).

Finns det ett sätt att mäta kunskaperna i arbetslaget, att ta reda på vem som har störst kunskap? Eller är det så att barnskötare som arbetar idag har lång erfarenhetstid i förskolan vilket gör deras kunskaper likvärdiga med förskollärarens. Enligt BU (SOU 1972:26) skulle förskollärarens roll vara att införa nya synvinklar på arbetsätt samt bidra till pedagogiska diskussioner, kan detta vara ännu en orsak till att barnskötarna är jämbördiga med förskollärarna och därför gör samma arbete i verksamheten, det vill säga att förskollärarna

bidragit till att ge barnskötarna en del av den kunskap de har? Finns det sätt att mäta kunskaperna i arbetslaget, att ta reda på vem som kan mest och därför ska ansvara för mer, eller är det så att barnskötare som arbetar idag har en lång erfarenhetstid i förskolan vilket har påverkat deras kunskaper och faktiskt gör dem lika med förskollärarna.

Vårt resultat visar att barnskötarna lägger stor vikt vid att framhålla att det är cheferna som ska besluta om det ska bli en förändring kring arbetsfördelningen i arbetslaget. Barnskötarna hävdar att de utför samma arbete som förskollärarna och att utbildningen inte betyder allt. Samtidigt är de beredda att underordna sig förskollärarna om chefen beordrar det. Vi tolkar detta som att det kanske redan råder en viss hierarki i arbetslagen men den är dold och ingen vågar prata om det på sina arbetsplatser. Enligt tidigare forskning (Ekström, 2007) ska det vara en rättvis fördelning av arbetet i arbetslaget och inget annat spelar roll. Är man rädd att en konflikt ska uppstå i arbetslaget om man hävdar sin rätt som förskollärare eller om man hävdar sin rätt som barnskötare?

Det har inte alltid funnits en läroplan för förskolan då den först tillkom 1998. Under 1800 talets mitt och framåt var det den kristna synen som styrde innehåll och metoder för de som arbetade med barnen (Vallberg Roth, 2005). Elsa Köhler och Alva Myrdahl förändrade denna kristliga syn under 1930 talet och inbringade ett vetenskapligt synsätt. Vi tolkar det här som att nu skulle ledarinna finnas där för barnet men att det var utifrån barnens initiativ och intressen som banade vägen för utformningen av verksamheten. En ny syn på barnet innebär nytt arbetsätt och de direktiven skapades av ledarinnorna själva genom mun till mun (Vallberg Roth, 2005).

År 1968 tillsätts BU (Barnstugeutredningen). Det är ett av de första i ett led av nedskrivna direktiv som kom (se sidan 15). I dessa dokument beskrivs det tydligt vad som är viktigt gällande arbetslaget och dess konstellation. BU poängterar att *alla* i arbetslaget ska bidra och att allas kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara på. Det är arbetslaget som helhet som ska arbeta mot målen (SOU 1972:26). Vad är det då som gjorde att det nu skapades styrdokument med mål och riktlinjer för personalen? Genom historien är det en förändrad barnsyn som gjorde att förhållningsättet till barnen förändrades. Det vi tar del av genom historien är att barnen gick från att vara barn utan kunskaper och erfarenheter där det viktiga var att de lärde sig och inte hur de lärde sig, till att förändrats mot en barnsyn med ett vetenskapligt tänkande (Vallberg Roth, 2005). Det innebar att det var av större vikt att ta reda på hur barn lär för att

kunna möta detta lärande (Lindahl, 1998). Detta menar vi är en bidragande faktor till att man upprättade styrdokument för att påvisa viktiga aspekter av barns lärande och vad personalen skulle göra för att främja utveckling och lärande hos barn.

Genom att ta del av dessa dokument kan vi se hur viktigt det var att personalen arbetade mot gemensamma mål där alla sågs vara betydelsefulla och räknades i arbetslaget. Dokumenten tyder inte på någon hierarkisk ordning där den ena var bättre än den andra. Dock kan vi utläsa i BU att rekommendationerna var att i varje arbetslag skulle det finnas en förskollärare på grund av att de hade fördjupade kunskaper i barns utveckling. Men samtidigt så poängterade BU att det inte fick råda en kategorisering och att erfarenhet var lika viktigt som teoretiska kunskaper (SOU 1972:26).

Dagens mål och riktlinjer är utformade i en Läroplan för förskolan. Vad som förändrats vad gäller direktiven på arbetslaget genom att läroplanen utformades 1998 är att i de tidigare styrdokument fanns det direktiv på hur arbetslaget skulle göra men i Lpfö98 är det fritt för egen tolkning om hur målen ska strävas mot (Wiklund & Jancke, 1998). Det är upp till varje arbetslag att hitta sin väg att arbeta efter för att sträva mot målen och arbetssätten kan vara olika i varje arbetslag. Det här menar vi ger nya tankar eftersom det förut var sagt vilka metoder som skulle användas av arbetslaget men nu fick man göra en egen tolkning bara man följde målen.

Förskollärare som med sin utbildning om hur barn utvecklas och lär får bättre förutsättningar för att skapa nya metoder och arbetsätt och blir då dominerande på arbetsplatsen. Vårt resultat visar att det finnas en önskan att förskollärarna skulle ha mer ansvar i förskolan. Det är inget nytt fenomen som uppstått nu. Vi menar att den här önskan har funnits ett tag men av hänsyn till kollegor och för att inte skapa en osund stämning i arbetslaget så säger inte förskollärarna ifrån, och det faktum som kvarstår är att Lpfö98 inte gjort skillnad på någon i arbetslaget utan riktats mot arbetslaget som helhet.

År 2010 skedde en revidering av Lpfö98 med nya direktiv för arbetslaget.

Riktlinjer för personalen i förskolan anger dels förskollärares ansvar för att arbetet sker i enlighet med de målen i läroplanen, dels det ansvar som vilar på var och en i arbetslaget i förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010 s 6).

I vår studie visar det såg att både förskollärare och barnskötare tolkar de nya direktiven som att det nu är förskollärarens ansvar att se till att saker blir gjorda. Några uttryckte till och med att förskolläraren skulle kunna ses som en kontrollant. Men vad står det egentligen i texten ”att arbetet sker i enlighet med de målen” (Utbildningsdepartementet 2010). Vi anser att detta nog skulle kunna tolkas som att förskollärarens ansvar är att se så att alla arbetar utefter de mål angivna av läroplanen men att se till att saker blir gjorda vilar på allas ansvar. Ja en typ av kontrollant skulle kunna vara en benämning precis som förskollärarna betonar. Vad kan detta få för konsekvenser för arbetslaget och deras anda? Genom vår studie framgår det att barnskötarna inte tror på en förändring, men förskollärarna kan tänka sig att detta kan påverka andan lite beroende på hur tolkningen av läroplanen blir. Då det framgår i vårt resultat att gällande arbetsfördelningen vill förskollärarna visst ha skillnad i arbetsfördelningen, kan den ”nya” läroplanen då vara en utlösande faktor för ett nytt hierarkiskt arbetsätt?

Den nya formuleringen i Lpfö 98 ges förskolläraren ett större ansvar än barnskötarna och om sedan det blir synligt i arbetet eller inte får tiden utvisa men vi kan alltid spekulera i en utgång. Den reviderade Lpfö 98 gör tydlig skillnad på förskollärare och barnskötare vilket BU ville komma ifrån. Alla skulle vara jämlika i arbetslaget och anses lika viktiga i barns utveckling och lärande, men nu så väger förskolläraren tyngre än barnskötaren. Vad som bidragit till den här förändringen av arbetslaget skulle kunna vara att synen på högskoleutbildad personal blivit större och ger mer intryck av vissa kvaliteter i förskolan. Nu ska vi inte förringa förskolläraryrket och vad den ger för kunskaper för förskollärarna utan vi menar att det är viktigt att ha rätt kunskaper för vad som krävs för yrket. Det vi vill poängtera är att det trots allt finns två yrkesgrupper i förskolan som arbetar mot samma mål sida vid sida och så var det tänkt redan på början av 1970 talet. Är samhället så inriktat på kunskap att det innebär att alla måste ha samma kunskaper? Varför går vi från hierarki till jämställdhet för att nu igen kanske få en hierarkisk ordning i arbetslagen i förskolorna?

Utbildning är en faktor som skiljer barnskötare och förskollärare åt och det var redan i början på 1900 talet diskussioner om att det var viktigt att ha en viss utbildning för att arbeta med barn (Johansson & Åstedt, 1996). Enligt vår studie har de som har arbetat länge och då utbildade sig för kanske mer än tio år sedan mer mätbara kompetenser med förskollärare än vad en idag nyexaminerad förskollärare och barnskötare har.

Det är ett faktum att dagens förskollärarytbildning avanceras och förändras, vilket vi tolkar som ett sätt att följa de nya vetenskapliga rön kring barns utveckling och lärande. Dagens barnsyn är synen på ett kompetent barn med egna erfarenheter och kunskaper i bagaget (Askland, 2003). Det är ett tydligt mönster från då till nu att det är en förändrad barnsyn som ligger till grund för de krav som ställs på barnskötare och förskollärare. Kanske är det inte så konstigt att förskollärare vill få större bekräftelse med tanke på de fördjupade kunskaper som erhålls vid högskolan och det faktum att de erbjuds mer fortbildningar till förskollärare.

Genom en förskollärarytbildning sker en förändring av ”tänket” kring barns lärande (se resultat sid 35). Även i tidigare forskning (Davidsson, 2008) framgår det att förskollärare anser utbildningen förändrar tänket att fånga upp lärande i allt som sker och fånga det i stunden när det händer. En teoretisk kunskap som inte barnskötare har kan göra det svårt att hävda sitt förhållningssätt eller varför man arbetar utefter vissa metoder och syn på barn. Förskollärarna menar att barnskötare lutar sig mer mot arbetslaget medan en förskollärare är mer självständig. Utbildningen har gett dem en starkare självkänsla och de kan nu sätta ord på sin egen kunskap, men även att de har fått ett helt annat yrkesspråk att använda (Davidsson 2008).

Den kommande legitimationen och att det enbart ska vara förskollärare i förskolan möts av positiv respons av våra respondenter, de anser att det kan höja statusen i förskolan. Detta innebär att samhället skulle se annorlunda på vad som görs i förskolan, att det inte bara leks med barnen utan att det verkligen finns någon mening i leken. Legitimationen kan komma att innebära att de som inte har lämplighet för arbetet försvinner under den så kallade lärlingstiden som nu ska införas innan förskolläraren blir helt färdig. Industrialismen drog fram på 1800 talet och bidrog till många förändringar utav samhället (Tallberg Broman, 1995). Ser man på dagens samhälle och de behov som finns så har förskolor ökat enormt i landet från 1800 talet och framåt. Folk arbetar och har ett behov av barnomsorg men idag lämnas barn på förskolor trots att föräldrar inte jobbar. Det är något som skett med synen på dagens förskolor då det inte enbart är ett ställe att förvara barnen på. Vår teori är att det finns en viss procent som ser på förskolan och det arbete som personalen lägger ner på att utforma en verksamhet som ska möta dagens barn som väldigt betydande och att det är den delen som bidrar till ett utformande av en legitimation. Att enbart förskollärare arbetar i förskolan skulle vara ett sätt att nå denna kvalitet, men barnskötarna har funnits där hela vägen! Barnen ska få bästa möjliga chans till utveckling och lärande i förskolan är regeringens utlåtande vad gäller

legitimering (SOU 2008:52). Betyder detta då att kvalitén på verksamheterna skulle försämrats för att det är både förskollärare och barnskötare i arbetslaget? Finns det belägg för detta?

Enligt Lpfö98 ska de som arbetar i förskolan ta vara på barns olikheter och se det som en tillgång (utbildningsdepartementet, 2006). Läroplanen säger att olikheter ska tas tillvara på med barnen, gäller inte det arbetslaget också? Dubbelmoral kanske? Personalen i förskolan skall utgöra förebilder och identifikationsobjekt vilket BU förespråkade redan 1968 och hur blir det då om synen på barnskötaren är en assistent? Nu är det inget som säger att detta skulle kunna skapas men enligt vår undersökning så finns tankarna bland personalen. Barnskötarna påtalar att de fått kämpa sig fram för att hävda sin kunskap och relevans i arbetslaget och för barnen. Men även förskollärarna tror att barnskötarna får kämpa hårdare för att visa sin kunskap, så alla dessa diskussioner kring kunskaper och kompetenser, betyder det allt eller finns andra viktiga aspekter att tänka på?

I barnträdgårdarna lades det stor vikt på utbildad personal men lämplighet för yrket var viktigare (Morgenstern 1867). De som idag bestämmer vem som är lämplig av personal i förskolan är främst de som utbildar. Högskolor och tidigare även gymnasium men också den som anställer har något att säga om vem som anses lämplig för att arbeta i förskolan. I våra resultat så anser både förskollärare och barnskötare att personligheten är av stor vikt vid hur ett arbetslag fungerar och kompletterar varandra.

Enligt tidigare dokument (SOU 1972:26) skulle personalen komplettera varandra genom olikheter som utgjordes av ens personligheter. Vi menar att fortfarande kompletterar man varandra i arbetslagen men med större vikt på de olika kompetenser och kunskaperna istället för personligheter. Men personalen i arbetslagen i vår studie lägger stor vikt vid att benämna att de kompletterar varandra både på ett personligt och kunskapsmässigt plan, men att det kanske är sådan fokusering på kunskaper idag att det andra glöms bort att nämnas? Både förskollärare och barnskötare anser att genom att ha två yrkesgrupper i arbetslaget så kompletterar de varandra i sitt arbete med barnen, men samtidigt tycker de att det hade underlättat med endast en yrkeskategori i förskolan då det hade tagit bort många diskussioner om vem som ska göra vad.

Det skulle bara vara en kategori, spelar ingen roll om man är barnskötare eller förskollärare bara det är en yrkesgrupp (Barnskötare).

Förskollärarna håller hårt på sin utbildning men det visade sig att det gör även barnskötarna vilka anser att det spelar ingen roll vilken av yrkeskategorierna som finns i förskolan det viktiga är att det blir en och samma kategori. Då är den stora frågan enligt oss hur det kommer sig att det inte märks någon skillnad i arbetslagen?

Det fanns förskollärare som enbart vill se förskollärare i förskolan då detta kunde innebära ett sätt för förskolan att säkra för kvalite. Kvalitet och status är lika med utbildning eller tvärtom låter ganska logiskt och desto mer vi kan och förstår om barn desto bättre kan vi möta de krav och föreställningar som ställs på förskolan och de som arbetar där. Så frågan är varför har vi två yrkesgrupper i förskolan eller varför har vi inte två yrkesgrupper i förskolan? Är det meningen att skapandet av den reviderade läroplanen för förskolan ska att få bort barnskötarna så det enbart ska finnas förskollärare, det verkar inte bättre med tanke på att det inte längre utbildas barnskötare och att det väls att lägga större ansvar på förskolläraren.

I den reviderade Lpfö98 står det att det ligger ett huvudansvar på förskolläraren för att arbetet ska ske utifrån målen i läroplanen (Utbildningsförvaltningen, 2010). Det är ett faktum men vad som kommer att hända med arbetslaget och om en ny era av hierarki är på väg vet vi inte. Vi kan enbart spekulera och diskutera vad som skulle kunna ske och vilka konsekvenser det skulle kunna få. Nu är det så att det som sker i arbetslaget får en påverkan i arbetet och i sin tur på barnen vilket alla såsom BU, Pedagogiska programmet och Lpfö98 är eniga om. Att ta i beaktande när diskussionen tar fart och tolkningen av läroplanen drar igång är hur vill vi att barnen ska se på de som arbetar i förskolan? Tänk att höra ett barn säga – du är bara barnskötare, jag lyssnar inte på dig! Skulle det vara en omöjlighet, vem vet? Det är något tiden får utvisa men enligt historien så har ett det gått från hierarki till jämställdhet i arbetslaget i förskolan men vart vi är på väg är ganska osäkert.

6.2 Slutsats

Det har skett stora förändringar genom historiens gång vad gäller synen på barnet och det menar vi är den största faktorn till att utbildning samt arbetslag kom att få så stor betydelse. Synen på ett kompetent barn som besitter egna kunskaper och erfarenheter där personalen går från att leda barnen i rätt riktning till det är barnen som leder vad verksamheten skall utgå ifrån, barns intressen och erfarenheter. Förskollärare och barnskötare arbetar idag tillsammans

i arbetslag mot gemensamma mål. Erfarenhet, intresse samt kunskaper är faktorer som spelar roll vid fördelningen av arbetet i arbetslaget. En ”ny” läroplan för förskolan ger nu förskollärarna det ansvar som eftersökts och efterfrågan av större ansvar finns. Det är utbildningen som skiljer de båda yrkesgrupperna åt och det ska synas och märkas i arbetet enligt förskollärare. Mer kunskap genererar högre status i förskolan vilket kan ge positiva påföljder för förskollärarna, men också ett sätt att höja förskolans kvalite. Hur det kommer att se ut i arbetslagen i framtiden går inte att sia om men att det krävs diskussioner i arbetslagen kring förskollärarens ”nya” position i arbetslaget är ett faktum. Hierarki eller jämställdhet i arbetslaget i förskolan.

6.3 Metoddiskussion

Då vi valde att använda oss av fokusgrupper som metod fick vi bra diskussioner mellan de intervjuade och vår upplevelse är att de kände sig bekväma genom att samtalet flöt på bra. Många nya tankar väcktes genom en gruppdiskussion och detta anser vi kunde gått förlorat vid en enskild intervju.

Nackdelar med en fokusgrupp (Nyström 2004 & Svenska Kommunförbundet 1999) kan vara att deltagarna inte känner sig bekväma för att sammansättningen inte är bra. Vi valde att enbart ha förskollärare för sig och barnskötare för sig vilket gav ett positivt resultat. Några av de svårigheter vi stötte på var just att samla alla till fokusgrupp då det var svårt att sätta en tid då alla kunde delta samtidigt. Detta gjorde att vi valde att intervju några enskilt för att få några intervjuer till. Det fanns tillfällen i diskussionen mellan de intervjuade som spårade in på andra områden som var orelevanta för vår studie.

Vid enskilda intervjuer utgick vi från samma frågor som i fokusgrupperna och även här handlade det om att den intervjuade kände sig bekväm i samtalet. När vi bearbetade den insamlade datan blev det många utskrifter som var väldigt tidskrävande vilket även Kvale (1997) poängterar och vi fick fram en stor variation i svar. Dessa kategoriserade vi i olika tema vilket inte heller var så lätt då många av svaren gick in i varandra. Kanske en annan utformning av intervjufrågor hade varit att föredra så att vi lättare kunde kategoriserat resultatet och att inte intervjuat så många. Vi ville dock ha många intervjuer för att få så många respondanters tankar och upplevelser.

7. Avslutning

Att skriva en uppsats har varit en lång resa för oss båda författare, vi har funnit en rad olika intressanta ämnen att diskutera under resans gång. Vi har kommit att sätta punkt för denna uppsats men med en rad olika andra ämnen som hade varit intressanta att forska vidare på. Vi hoppas att den här uppsatsen kan ge nya perspektiv på vad ett arbetslag i förskolan betyder och vad det kan komma att betyda i framtiden. Vidare forskning kring arbetslag i förskolan hade varit intressant då det är en ”ny” läroplan i förskolan och även en legitimation av förskollärare i framtiden. Det hade varit spännande att göra om samma intervjuer och se vad resultatet visar när det här har varit aktuellt i förskolan ett par år, blev det någon förändring i arbetslagen och hur blev det med legitimationen?

8. Förslag till vidare forskning

Under tiden vi har arbetat med den här uppsatsen har fler och fler frågor kommit fram både utifrån litteraturen vi läst samt genom de intervjuer vi gjort. Här presenterar vi några frågor vi anser vore intressant att forska vidare kring i framtiden.

- Vad hände i arbetslaget efter att den reviderade Lpfö 98 bearbetats och de har börjat arbeta efter den, blev det någon skillnad på uppdelning av arbetsuppgifter i arbetslaget?
- Hur infördes legitimationen på förskolan? Och vad kom den att innebära?
- Kan kvalitén i förskolan hotas med två yrkesgrupper såsom förskollärare och barnskötare?

9. Källförteckning

Allmänna råd från socialstyrelsen. Socialstyrelsen. 1987:3.

Askland L & Sataoone S-O (2003) *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*, Stockholm: Liber.

Barnomsorgen i socialtjänstlagen, allmänna råd från socialstyrelsen. Socialstyrelsen 1995:2

Bjurwill C (2001) *A, B, C och D- vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman A (1997) *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Ekström K(2007) *Förskolans pedagogiska praktik – ett verksamhetsperspektiv*. Umeå: Universitet

Englund T (1995) *Läroplansteori och didaktik*. Örebro: Didacticaminima.

Förskolan del 1, Betänkande angivet av 1968 års barnstugeutredning, Socialdepartementet. SOU 1972:26.

Förskolan del 2, Betänkande angivet av 1968 års barnstugeutredning, Socialdepartementet. SOU 1972:27.

Johansson G & Åstedt I-B (1996) *Förskolans utveckling- fakta och funderingar*. Stockholm: HLS förlag.

Karlsson M & Rudbeck M (1982) *Fröbelinstitutet bibliotek 1909-1949, Publikation nr33*. Linköping: Linköpingsuniversitetsbibliotek.

Kihlström S (1995) *Att vara förskollärare, om yrkets pedagogiska innebörder*. Göteborg ACTA Universitatis.

Kvale S (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale S(1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvalitet i förskolan. Regeringens proposition. 2004/05:11

Köhler E (1931) *Småbarnsfostran genom tiderna*, föredrag vid Fröbel institutet den 23 april svenska Fröbelförbundet tidsskrift barntädgården 14 (3-4) 73 – 80.

Körner S, Wahlgren L (1998) *Statistiska metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Lindahl I (1998) *Från andligt skapande till färdighetsträning- en studie av bild och form i ett förskolehistoriskt perspektiv*. Malmö: Lärarhögskolan.

Morgenstern L (1867) *Barndomens paradis*. Örebro.

Nyberg, R (2000) *skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar med hjälp av IT och internet*. Lund: Studentlitteratur.

Tallberg Broman I (1995) *Perspektiv på förskolans historia*. Lund: Studentlitteratur

Tallberg Broman I (1991) *När arbetet var lönen, en kvinnohistorisk studie av barnträdgårdsledarinnan som folkuppfostrare*. Malmö: Almqvist Wiksell International.

Utbildning i samspel, betänkande av 1968års barnstugeutredning, Socialdepartementet. SOU 1975:67.

Vallberg Roth A-C (2002) *De yngre barnens läroplanshistoria*. Lund: Studentlitteratur.

Vallberg Roth A-C (1998) *Könsdidaktiska mönster i förskolepedagogiska texter*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.

Wiklund E & Jancke H (1998) *Förskolans läroplan- Analys och tolkning av Lpfö98*. Stockholm: Förskolans förlag.

Elektroniska källor.

Andersson M (2010) *Gränsdragning mellan två yrkesroller: en studie med fokus på upplevelsen av det sociala samspelet inom arbetsgrupper bestående av förskollärare och barnskötare*. (elektronisk) tillgänglig:
<http://hkr.divaportal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:330756> (2010-11-14)

Codex (2010) *informerat samtycke*.(elektronisk) Tillgänglig:
<http://codex.vr.se/manniska2.shtml> (2010-11-15)

Davidsson M. Simonsson U-L & Wilhelmsson A-K (2008) *Ny yrkesroll eller gammal vana. En studie om innebörden i ny yrkesroll, från barnskötare till förskollärare med lokal behörighet*. (elektronisk) Tillgänglig:
http://www.hlk.hj.se/upload_dir/3b000343d1fd575800ac1cbd2ac3f1f6.pdf (2010-09-07)

Enö Mariann (2005) *Att våga flyga - Ett deltagarorienterat projekt om samtalets potential och Förskolepersonals konstruktion av det professionella subjektet*. (elektronisk) Tillgänglig:
http://dSPACE.mah.se/dSPACE/bitstream/2043/6707/1/AttV%25c3%2583f%25c3%2582%25c2%25a5gaFlyga_A4.pdf (2010-10-20)

Eriksson U, Söderberg C (2005) *Läroplanens betydelse för förskollärare och föräldrar*.(elektronisk) Tillgänglig:
<http://epubl.ltu.se/1652-5299/2006/073/LTU-LAR-EX-06073-SE.pdf> (2010-10-07)

Gustafsson B, Hermèren G & Petersson B (2005) *Vad är god forskningsed? Synpunkter, riktlinjer och exempel*. (elektronisk) Tillgänglig:
http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000334/god_forskningsed_3.pdf (2010-11-12)

- Nyström B & Edström A (2004) *Memeologens verktygslåda- fokusgruppsmetodik*. (elektronisk) Tillgänglig: <http://search.conduit.com/ResultsExt.aspx?ctid=CT2644243&q=%282004%29+fokusgruppsmetodik> (2010-11-15)
- Skolverket (2004) *Förskola i brytningstid, nationell utvärdering av förskolan*. (elektronisk) Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1272> (2010-10-07)
- Legitimation och skärpta behörighetsregler. SOU 2008:52 (elektronisk) Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/56/20/30e27965.pdf> (2010-12-17)
- Sveriges riksdag (1993) *Prop., 1993/94:11*. (elektronisk) Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GH0311 (2010- 11-15)
- Svenska Kommunförbundet (1999) *Fokusgrupper – en systematiserad gruppintervju*. (elektronisk) Tillgänglig: <http://www.women2top.net/se/filer/fokusgrupp.pdf> (2010-11-15)
- Söderlund-Wijk B (2006) *Att göra skillnad*.(elektronisk) Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/vxu/undergraduate/abstract.xsql?dbid=1509> (2010-11-30)
- Uppsatsguiden (2010) *ord 37*. (elektronisk) Tillgänglig: <http://www.uppsatsguiden.se/ord/37/> (2010-11-15)
- Utbildningsdepartementet (2006) *Läroplanen för förskolan 1998* (elektronisk) Tillgänglig: www.skolverket.se (2010-12 -01)
- Utbildningsdepartementet (2010) *Läroplanen för förskolan 1998/10*. (elektronisk) Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/03/70/956cc914.pdf> (2010-12-17)
- Vallin Maria (2010) *Anställda barnskötare och förskollärare - En kvalitativ studie om yrkesgruppers förhållningssätt till yrket*. (elektronisk) Tillgänglig: <http://hh.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:326215> (2010-11-14)

Bilaga 1

Här nedan finner ni inbjudan till fokusgrupperna.

Inbjudan

Vi är två studenter från Kristianstad Högskola som läser till förskollärare och nu gör vårt examensarbete. Det är det sista vi ska genomföra innan vi ska ut i arbetslivet som färdiga förskollärare och behöver därför er insats som redan professionella yrkesutövare i förskolan. Vi gör en studie i hur förskollärare respektive barnskötare upplever sin roll i arbetslaget i förhållande till Läroplanen. Studien kommer att genomföras med hjälp av intervju i fokusgrupp.

Fokusgrupp är en undersökningsmetod som i det här fallet då ni tillfrågas om era erfarenheter av att arbeta i arbetslag. Frågorna är ställda till hela gruppen och uppmuntrar till diskussion. Vi kommer att tillfråga några förskollärare i en grupp och några barnskötare i en annan om de vill samtala med varandra om ett antal frågor. Er medverkan är helt frivillig och det insamlade materialet kommer enbart att användas i syfte med vår studie.

Vi följer vetenskapsrådets (2002) etiska regler för forskning inom samhällsvetenskaperna. Alla kommer att förbli anonyma och varken förskolan eller medverkande kommer att kunna identifieras. Allt kommer att spelas in så att vi senare kan ta del av det ni alla har sagt men allt kommer att behandlas konfidentiellt. Intervjun kommer att max ta en timme. Det är enbart vi studenter och de examinerande lärare som kommer att kunna ta del av det insamlade materialet. Vi kommer att analysera det material vi fått in genom intervjuerna där vi kan komma att använda vissa citat men dock med fingerade namn. Det finns även möjlighet för er att ta del av den slutgiltiga versionen om så skulle önskas.

Vi tackar ödmjukast för ert intresse och er insats för att hjälpa oss i vårt arbete vilket kommer göra oss till bättre framtida kollegor. Har ni några frågor kontakta oss gärna via telefon eller mail!

Med vänliga hälsningar

Linda Svensson (mail och telefon nr)

Anna Nilsson (mail och telefon nr)

Bilaga 2

Här nedan finner ni inbjudan till enskild intervju

Inbjudan

Vi är två studenter från Kristianstad Högskola som läser till förskollärare och nu gör vårt examensarbete. Det är det sista vi ska genomföra innan vi ska ut i arbetslivet som färdiga förskollärare och behöver därför er insats som redan professionella yrkesutövare i förskolan. Vi gör en studie i hur förskollärare respektive barnskötare upplever sin roll i arbetslaget i förhållande till Läroplanen. Studien kommer att genomföras med hjälp av intervju. Er medverkan är helt frivillig och det insamlade materialet kommer enbart att användas i syfte med vår studie.

Vi följer vetenskapsrådets (2002) etiska regler för forskning inom samhällsvetenskaperna. Alla kommer att förbli anonyma och varken förskolan eller medverkande kommer att kunna identifieras. Allt kommer att spelas in så att vi senare kan ta del av det ni alla har sagt men allt kommer att behandlas konfidentiellt. Intervjun kommer att max ta en timme. Det är enbart vi studenter och de examinerande lärare som kommer att kunna ta del av det insamlade materialet. Vi kommer att analysera det material vi fått in genom intervjuerna där vi kan komma att använda vissa citat men dock med fingerade namn. Det finns även möjlighet för er att ta del av den slutgiltiga versionen om så skulle önskas.

Vi tackar ödmjukast för ert intresse och er insats för att hjälpa oss i vårt arbete vilket kommer göra oss till bättre framtida kollegor. Har ni några frågor kontakta oss gärna via telefon eller mail!

Med vänliga hälsningar

Linda Svensson (mail och telefon nr)

Anna Nilsson (mail och telefon nr)

Bilaga 3

Här nedan finns de frågor som vi använt vid både enskild intervju och i fokusgrupperna.

Arbetsfördelning

Hur har ni i arbetslaget fördelat arbetsuppgifterna er emellan?

- Rättvist fördelat, lika ansvar på alla
- Utifrån intresse eller erfarenheter samt kunskaper
- Utifrån arbetstider
- Beroende på om man är förskollärare eller barnskötare

Läroplanen

Anser du att läroplanen för förskolan gör skillnad på barnskötare och förskollärare?

- Angående ansvarsuppgifter
- Rutinsituationer
- Planering
- Verkställande av målen

Om nej precisera varför inte!

Om ja vad tror du det beror på?

Den reviderade läroplanen ger nu ett konkret huvudansvar till förskolläraren att se till att arbetet i förskolan och alla som arbetar där arbetar i enlighet med målen, hur ställer du dig till detta?

- Tror du detta kommer att förändra arbetslagets fördelning av arbetsuppgifter?
Om ja vad tror du kommer att förändras, och varför?
Om nej varför inte då?
- Tror du att detta kommer att påverka arbetslagsandan?
Om ja hur då?
Om nej varför inte?

Status

Anser du att du får lika många förfrågningar om kompetensutvecklingsmöjligheter som förskollärare/barnskötare?

Om inte vad tror du det beror på?

Om ja vad beror det på?

Tycker du att förskollärare och barnskötare skall ha olika löner?

Om ja varför då?

Om nej varför inte?

Vad anser du vara den största skillnaden i att vara barnskötare/ förskollärare?

Tycker du att det enbart ska vara förskollärare i förskolan?

Om ja varför då?

Om nej varför inte?

Vad anser du om att legitimera förskollärare och varför anser du så?